

ЯКІ ВЧИТЕЛІ — ТАКЕ І МАЙБУТНЄ

Про це говорили всі поважні особи, котрі взяли участь у нагородженні переможців конкурсу «Вчитель року — 2012». Змагалися викладачі в 12 номінаціях, а розпочинався процес нагородження із вчительки державної мови. Спочатку подумала — випадковість, але коли на сцену піднялися ті, хто посів другі, а потім треті місця, і все повторилося, зрозуміла: в нашому суспільстві відбулися зміни, які передбачалися ще років 15-20 тому, за часів воєнничого сепаратизму. Це підказувала логіка життя. А ось коли стався якісний стрибок, не всі помітили.

Ці майже 20 років ми, працівники «Кримської світлиці», намагалися оточити наших учителів-україністів увагою, якої їм так бракувало. Вони частенько посміхалися з перших газетних сторінок, приховуючи за посмішкою гіркоту несправедливих образ через штучно створену політиками багатьох поколінь зневагу до їхнього предмета. А він же,

Вчитель року
Оксана Олефір

Заступник голови
Ради міністрів АРК
Павло Бурлаков вручає
нагороди кращим
вчителям

як і будь-який інший для викладача, був найважливішим і найпрекраснішим. До того ж українська мова для її викладачів була здебільшого ще й рідною, материнською.

Тому сьогодні, під час церемонії нагородження, радіючи за успіх переможців, я особливо пораділа за тих, на чиєму шляху було найбільше тернів. З учителькою, яка посіла перше місце у цій номінації, Оксаною Леонідівною Олефір, я була вже знайома. Вона привозила на конкурс Петра Яцика свою ученицю з далекого Советського району. Подивувалася я тоді, як це у школі з кримськотатарською мовою навчання змогла дійти до третього етапу конкурсу кримськотатарська дитина, та ще й увійти в число тих, кому присуджено в ньому перші місця. Але який вчитель, таке і

майбутнє, що належить дітям. А Оксана Леонідівна вражала ще й зовнішністю (здається, і серед нижніх переможців усіх номінацій вона була найчарівнішою). Конкурс Петра Яцика відбувався в грудні, коли світло вмикали вже о 16-й годині, надворі — морозно, незатишно. Повертаючись з нього додому, уявляла, як вчителька з дитиною добиратиметься до свого далекого селища і скільки годин їм доведеться мерзнути в автобусі. Дивувалася, що така молода, вишукана, світла людина (під час спілкування з нею було відчуття, ніби довкола стало світліше!) може працювати десь у глибинці. До того ж, як сьогодні з'ясувалося, бути найкращою вчителькою року.

(Продовження на 2-й стор.)

Фото О. Носаненка

ГОРДИТЬСЯ
ВІТЧИЗНИ

«У МОРЯКА
ЛИШЕ ОДИН
ШЛЯХ —
СЛАВНИЙ...»

стор. 3

УКРАЇНА
І СВІТ

«ГОВОРИЛИ
ПО-РУССКИ,
А ПЕЛИ
ПО-УКРАїнСКИ...»

стор. 8

КОНКУРС!

«ДЖЕРЕЛЬЦЕ»
ЗАКЛИКАЄ
ТВОРИ ПИСАТИ
І ВЕЛОСИПЕД
ВИГРАВАТИ!

стор. 13

«У ЖИТТІ НІЧОГО БІЛЬШ НЕ ХОЧУ, — ТІЛЬКИ Б ТИ ЩАСЛИВОЮ БУЛА!»

У загальноосвітній школі № 33 м. Сімферополя декада української мови та літератури була завершена інтелектуальним шоу «Я люблю Україну!». Учасники — учні восьмих класів, які показали свої знання з української мови та літератури, географії України, історії України, україно-

знавства, свої творчі здібності в образотворчому мистецтві, акторській грі, римуванні. Учні сьомих класів у музичних паузах змагались за краще виконання патріотичної пісні.

Вчителька української мови та літератури, що викладає у восьмих класах, Ганна Йосипівна Ястреб

розпочала свято рядками з поезії нашого земляка Данила Кононенка:
Україно! Сонячна короно!
Материнська ласка

і любов!
Я — з твого саду
стигле гроно,
Я — твоя козацька чиста кров!
Я — твоя і плоть, і врода, й очі,
Я — бентежність із твого чола.
У житті нічого більш
не хочу, —
Тільки б ти щасливою була!
(Закінчення
на 7-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
Трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Регстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літуйте читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1,
тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

ОФІЦІЙНО
ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ЗУСТРІВСЯ З ВИКОНАВЧИМ ДИРЕКТОРОМ «FREEDOM HOUSE»

Президент України Віктор Янукович мав півторагодинну зустріч з виконавчим директором американської неурядової правозахисної організації «Freedom House» Девідом Креймером. Про це повідомляє прес-служба Глави держави.

Сторони провели плідну дискусію з широкого кола питань щодо політичних процесів сучасної України. Віктор Янукович звернув особливу увагу на реформування системи кримінальної юстиції. Президент, зокрема, зазначив, що проект нового Кримінально-процесуального кодексу вже пройшов перше читання в парламенті. Крім того, Глава держави та виконавчий директор «Freedom House» торкнулися питання виборів до Верховної Ради України восени цього року. Президент наголосив, що парламентські вибори відбудуться чесно і прозоро. В. Янукович та Д. Креймер також обговорили низку питань української та міжнародної проблематики.

З української сторони на зустрічі були присутні радник Президента Ганна Герман, радник Президента Олена Лукаш та прес-секретар Президента Дарія Чепак.

ЄС І ООН ПРИПИНИЛИ ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ КРИМУ

ЄС і Програма розвитку ООН (ПР ООН) припинили фінансування Агенції регіонального розвитку (АРР) Криму, яка у 2010 році була створена Радою міністрів автономії та підтримувалась цими міжнародними донорами.

Причина — різні погляди на питання про статус АРР, на розбудову якої спочатку планувалось виділити півтора мільйона євро. Про це в інтерв'ю ВВС Україна повідомила голова представництва ПР ООН у Криму Аделін Гоне.

«За технічним завданням проекту ми повинні були працювати на підвищен-

ня потенціалу АРР, яка перш за все повинна була сприяти регіональному розвитку автономії. Однак уряд Криму сформував для агенції інший пріоритетний напрямок — залучення інвестицій», — сказала пані Гоне.

Ще одним каменем спотикання виявилась прибутковість агенції, бо ЄС та ПР ООН підтримують тільки неприбуткові організації.

Аделін Гоне підкреслила, що «неправильно було б і далі підтримувати комерційну структуру» на гроші платників податків, за рахунок яких проект втілю-

ється у життя.

Голова кримського представництва ПР ООН розповіла, що після тривалих консультацій з Радою міністрів було вирішено направити решту проектних коштів, а це 650 тисяч євро, напряму у п'ять регіонів автономії.

«В рамках цього проекту ми не надаємо грантів. Основна мета — навчити муніципалітети залучати інвестиції, донорські та навіть бюджетні кошти. Показати, як це треба робити, як заповнювати відповідні заявки тощо», — розповіла пані Гоне.

Обиратиме ці п'ять регіонів спеціальна комісія, у склад якої увійдуть міжнародні експерти та представники уряду Криму.

ГПУ ПЕРЕВІРИТЬ ФАКТИ ЗАКУПІВЛІ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ ЗА ЗАВИЩЕНИМИ ЦІНАМИ

Генеральною прокуратурою організовано перевірку оприлюднених у ЗМІ фактів закупівлі підручників для учнів за завищеними цінами. Про це повідомляє відділ зв'язків зі ЗМІ Генеральної прокуратури України.

«Генеральною прокуратурою України організовано перевірку у Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України щодо оприлюднених у засобах масової інформації фактів закупівлі ними підручників для учнів 1 класів за завищеними цінами», — повідомляє прес-служба. Відповідне доручення надано Державній фінансовій інспекції України. У відомстві також повідомили, що хід перевірки перебуває на контролі у Генерального прокурора.

Нагадаємо, народний депутат України Лілія Григорович направила звернення до Генпрокурора та голови Державної фінансової інспекції України щодо неефективного використання Міністерством освіти і науки, молоді та спорту державних коштів під час друку підручників. На думку Григорович, вартість друку низки підручників є завищеною. Як приклад депутат наводить підручник «Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням польською мовою. Усний курс. 1 клас» вартістю 647 грн. за примірник. Одним із співавторів посібника є мати першого віце-прем'єр-міністра Валерія Хорошковського.

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ЩОРІЧНО ВНОСЯТЬ ПОНАД \$120 МЛН. В БЮДЖЕТ УКРАЇНИ

Іноземні студенти, які навчаються у вищих навчальних закладах України, щорічно приносять в бюджет понад 120 мільйонів доларів США. Про це повідомив заступник начальника Управління міжнародного співробітництва Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України Максим Михайленко під час навчально-практичного семінару в Києві у середу, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Оплата за навчання в Україні щорічно становить близько 120 мільйонів доларів США», — сказав М. Михайленко. Він додав, що це дає змогу забезпечити роботою понад 5 тисяч викладачів, а також підтримувати в належному стані інфраструктуру вітчизняних ВНЗ.

М. Михайленко нагадав, що нині в Україні навчається понад 55 тисяч іноземців із 137 країн світу, із них 45 % — з країн Азії, 32 % — з СНД, 16 % — з Африки і 3 % — з Європи.

«Освітній потенціал України дозволяє нашій державі увійти до числа лідерів світової освітньої спільноти. Проте наявні можливості українських освітніх установ використовуються не в повному обсязі, що негативно впливає на заходи з удосконалення всієї системи освіти України», — резюмував Максим Михайленко.

Мер Ялти Олексій Боярчук став володарем титулу «Мер року» в загальнонаціональній програмі «Людина року-2011». Нагороди вручали у вихідні в Києві, повідомила прес-служба мерії. Олексій Боярчук випередив у фіналі керівників Полтави і Дрогобича — Олександра Мамаю і Олексія Радзівєвського.

«В Україні працюють понад 500 миських голів, і кожен з них цього року прагнув стати кращим. Адже немає відповідальнішої людини за долю людей і стан свого міста, ніж той, хто ним керує. Мер міста — це головний і двірник, і будівельник... І він — найулюбленіша людина в місті, якщо працює на його благо», — сказав, вручаючи нагороду, Євген Карташов, член вищого академічного складу загальнонаціональної програми «Людина року».

«Моя перемога — заслуга колективна, я горджуся своєю командою і всіма мешканцями Ялти!» — сказав О. Боярчук.

Проти чиновників Сакської райдержадміністрації та управління Держкомзему Сак, які незаконно розпорядилися та погоджували виділення майже 90 гектарів землі, порушено кримінальні справи, повідомила прес-служба Прокуратури Криму.

Зокрема, 30 громадян отримали державні акти на земельні ділянки загальною площею більше 7,5 гектарів. Цими землями незаконно розпорядилися чиновники РДА. Збиток оцінюється у 600 тисяч гривень. Чиновники іншого відомства — управління Держкомзему — погоджували виділення ділянки площею 80 гектарів. Збиток державі перевищив один мільйон гривень. Справи порушено за частиною 2 статті 367 КК України — «службова недбалість».

Оксана Олєфір, Тетяна Каргапольцева, Наталя Алієва (справа наліво)

Віталіна Дзоз

ЯКІ ВЧИТЕЛІ —

маю великий сумнів. У Наталі Бадаліївни мама — росіянка, а батько — азербайджанець, починала вона як вчителька російської мови, а потім «перевчилася» на українську. Успіхи такої людини дійсно варті захоплення, вони по-справжньому вистраждани.

На другому місці — представниця Великої Ялти — Флорської НВК Тетяна Олександрівна Каргапольцева. Те, що у «пляжних» краях добре відпочивати, безсумнівно, а чи є там база для самоудосконалення?

Взагалі, «географія подвигу» широка і різноманітна: це — Євпаторія, Саки, Армянськ, Керч, Феодосія, Нижньогірськ, районні школи. Уже сам цей факт свідчить, що оцінювання було об'єктивним, неупередженим. А вчителі переконують: умови проведення конкурсу виключають будь-які протиправні нюанси.

Незрозуміло інше, за яким принципом визначалися номінації? Чому є, скажімо, біологія, але немає географії? А якщо йдеться про гуманітарний цикл (учителі точних наук поміж собою не змагалися), то звідки виникла рап-

том фізкультура? Не вписується в жодну логічну схему і участь у змаганнях викладачів професійно-технічних училищ, що готують, приміром, штукатурів. Несподіваною стала для мене й участь у конкурсі вихователів інтернатних закладів. Не надто поширеними предметами є також етика та основи православної культури — вони знадобляться в здобутті подальшої освіти хіба що одиницям.

Втім, вивчення основ православної культури, з точки зору митрополита Сімферопольського і Кримського УПЦ МП Лазаря, який теж виступив перед учителями, є надзвичайно важливим:

— До вчителів Господь ставиться по-особливому і одразу чує їхні молитви, — зауважив владика. — Адже Господь знає, як багато від них залежить. Дякую міністру Віталіні Олексіївні Дзоз, що основи православ'я стали навчальним предметом, оскільки без духовності страждає все суспільство. «Основи православної культури» — предмет корисний, необхідний.

(Закінчення на 3-й стор.)

раїни, прославленню й провіттанню нашого рідного міста. Зі святом! Міцного вам здоров'я, благополуччя, миру та надійного родинного тилу!»

Запрошений до слова голова Севастопольської міськради Юрій Дойніков говорив про співпрацю академії і міськради у справі патріотичного виховання молоді. На його думку, цей навчальний заклад сприяє покращенню іміджу міста, беручи участь у міжнародних фестивалях військових оркестрів. Крім того, випускники академії представлені в місцевому самоврядуванні на всіх рівнях, від сільських до міських рад. Голова міськради побажав особовому складу академії активної життєвої позиції та успіхів у житті.

На честь випускників училища, що загинули у роки Другої світової війни, до підніжжя Меморіалу вихованцям ЧВВМУ ім. П. С. Нахімова були покладені квіти. Учасники урочистостей та запрошені гості висадили 75 саджанців дерев, утворивши алею на честь ювілейної дати академії. Того ж дня на площі Нахімова відбувся урочистий мітинг, на якому виступили командувачі обох флотів та керівництво міста.

1 квітня в Академії ВМС імені П. С. Нахімова пройшов день відкритих дверей.

Лілія СТЕПКО

м. Севастополь

«У МОРЯКА ЛИШЕ ОДИН ШЛЯХ – СЛАВНИЙ...»

У Севастополі відзначили 75-ту річницю заснування Чорноморського вищого військово-морського училища (ЧВВМУ) імені П. С. Нахімова. З цієї нагоди 31 березня в Академії ВМС, як правонаступниці ЧВВМУ та Севастопольського військово-морського інституту, відбулися святкові заходи.

Урочистості розпочалися з внесення бойового прапора. Перший заступник міністра оборони України Олександр Олійник вручив прапор виконуючому обов'язки начальника академії капітану I рангу Петрові Гончаренку та звернувся до присутніх з привітанням:

«...Від імені Президента України — Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України Віктора Януковича, міністра оборони, колеги Міністерства оборони й від себе особисто щиро й сердечно вітаю особовий склад Академії ВМС імені П. С. Нахімова з 75-річчям та врученням бойового прапора. Це — знакова подія в історії військово-морського навчального закладу... У цей святковий день я хочу передати слова особливої подяки нашим великим поважним ветеранам, випускникам різних років.

Севастопольських нахімовців завжди вирізняла безмежна любов до Вітчизни, високий професіоналізм, вірність військовому обов'язку. Участь ветеранів в урочистостях засвідчує спадкоємність поколінь, є прикладом вірного служіння народу, мужності та стійкості в захисті рідної землі. Переконали, що сьогодні в цих стінах навчається майбутня військова еліта держави.

Саме нинішнє покоління курсантів провідного військово-морського закладу стверджуватиме авторитет України як морської держави... Міцного вам здоров'я, миру й злагоди, успіхів у найшляхетнішій справі — служінні своїй Вітчизні».

Поздоровлення від Президента України — Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України Віктора Януковича зачитав радник Президента, випускник ЧВВМУ 1975 року, адмірал Михайло Єжель:

«Шановні військові моряки, дорогі ветерани флоту, сердечно вітаю вас зі знаменною подією — 75-річчям від дня заснування Академії Військово-Морських Сил імені П. С. Нахімова та із врученням бойового прапора. За

цей період ваш навчальний заклад підготував сотні морських офіцерів. В його стінах здобули освіту видатні воєначальники армії і флоту, відомі вчені, інженери, керівники підприємств оборонної промисловості та органів державної влади України. Сьогодні академія покликана реалізувати стратегічне завдання — забезпечення обороноздатності Української держави та недоторканості її морських кордонів. Впевнений, що кожен із вас з честю буде виконувати свій військовий обов'язок, залишаючись вірним флотським традиціям та своїй Вітчизні. Бажаю вам і вашим рідним міцного здоров'я, миру та благополуччя. Президент України Віктор Янукович».

До особового складу академії звернувся голова Севастопольської міської держадміністрації Володимир Яцуба: «...Вам випала висока честь бути курсантами цього військового навчального закладу, який названий ім'ям великого флотоводця, адмірала П. С. Нахімова, героя Кримської війни. Максимум своїх моральних і фізичних сил він віддав служінню народу і в тяжку годину надихав на подвиги захисників

Севастополя, вселяючи в них силу та впевненість. «У моряка немає ні важкого, ні легкого шляху. Є один шлях — славний», — казав видатний адмірал.

Цей навчальний заклад виховав 21 Героя Радянського Союзу, двох міністрів оборони, 185 адміралів. Дев'ятнадцять його випускників командували флотами й флотиліями, більше 200 — були командирами ракетно-стрілецьких і берегових полків, більше 10 тисяч — нагороджені державними нагородами.

Це — єдиний на території України вищий навчальний заклад, що готує висококваліфіковані кадри для флоту. Проте не лише кількістю зірок на погонах та рівнем кар'єрних злетів можуть пишатися випускники цього військового навчального закладу. Вони зробили вагомий внесок у розвиток військової справи, національної науки, культури й освіти держави... Немає сумніву, що завдяки високому рівню, професійній підготовці, патріотичному вихованню, отриманому молодими офіцерами в стінах цього легендарного військового ВНЗ, Український флот має не лише

унікальний спадок, а й колосальний потенціал для розвитку.

Севастопольська міська держадміністрація завжди допомагала і в подальшому буде підставляти дружнє плече навчальному закладу. Я впевнений, що завдяки спільним рішенням та плідній співпраці ми зможемо досягти ще вагоміших результатів у розвитку академії, підготовці професійних кадрів для Військово-Морського Флоту Ук-

ТАКЕ І МАЙБУТНЄ

Нагороди (сертифікати на цінний подарунок та грамоти) тим, хто посів перше місце, вручав заступник голови Ради міністрів АРК Павло Бурлаков. Він нагадав, зокрема, про запроваджені в життя владні ініціативи, покликані підвищити престиж учительської праці.

— У ваших руках — наш духовний та інтелектуальний потенціал, — звернувся посадовець до вчителів, які заповнили залу Кримського академічного російського драматичного театру. — Перемогти учнів — це ваші перемоги.

Тих, хто здобув друге місце, нагороджував керівник служби Представництва Президента України в Криму Михайло Канівець, котрий зачитав вітальне слово від Постійного Представника Президента Віктора Плакіді, в якому зазначалося, що Президент приділяє велику увагу подвизницькій праці вчителів і вчителі незабаром відчують це на власному житті.

Третю групу переможців чекала на сцені міністр освіти та науки, молоді та спорту Криму Віталіна Дзоз. Вона розповіла про заохочення для

вчителів, які діють на сьогодні, про те, як важливо, щоб учитель міг порівняти свою працю з працею інших, а також, щоб його бачили, помічали.

— Завтрашній день роблять не чиновники в кабінетах, його роблять вчителі, — зауважила Віталіна Олексіївна, вступаючи на сцену, — поступайте, як ви вважаєте за потрібне, тим, хто стоїть на сцені, і для кожного з яких, вручаючи нагороду, вона знаходила особливі слова. У міністра на вустах була тепла ширя усмішка, і я зрозуміла, чому, зрештою, сим-

патизую цій жінці: вона не боїться проявляти свої почуття, як буває з людьми, що мають чисту душу.

Та і взагалі, свято це було підготовлено по-особливому. Можливо, тому, що кожна задіяна в ньому людина мала або має своїх улюблених учителів, і це те, що об'єднувало усіх в залі й за його межами. Сценарій передбачав ще й подорож у часі — в далекі шістдесяті роки і поступове повернення до початку нинішнього тисячоліття.

Це було здійснено з допомогою творчих співочих колективів Таврійського національного університету («Артіль») та Кримського інже-

нерно-педагогічного університету («Учан-Су») і танцюристів. Лунали популярні пісні минулих десятиліть, а ведучий Олександр Гончаров кількома реченнями визначав їхню сутність: від періоду романтики та «стиля» до розквіту 80-х, коли на рік будувалося по півтори тисячі шкіл, та до 12-бальної системи оцінювання і новітніх технологій. У цьому проміжку часу прожили більшу чи меншу частину свого життя і присутні вчителі. Тож не знали ностальгійних почуттів хіба що наймолодші.

Освідчення в любові у піснях та прозі знайшли і своє матеріальне підґрунтя: усім

учасникам республіканського етапу конкурсу «Вчитель року — 2012» «за мужність, професіоналізм і волю до перемоги» Республіканський комітет профспілок працівників освіти підготував путівки на відпочинок у пансіонаті «Вчитель» в зручний для них час.

«Мы желаем счастья вам!» — цими пісненими словами завершився концерт, і вчителі, здається, дійсно-таки покинули залу щасливими. Якби-то усі 28 тисяч кримських освітян могли хоча б раз на рік чути про себе отакі вдячні слова, Крим і насправді мав би прекрасне майбутнє!

Тамара СОЛОВЕЙ

Переможці конкурсу «Вчитель року — 2012»

НА ШЛЯХУ ДО БЕЗСМЕРТЯ

ДО 100-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ ВИХОДУ У СВІТ ПЕРШОГО ТОМУ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ ПРАЦІ Л. П. СИМИРЕНКА «КРИМСКОЕ ПРОМЫШЛЕННОЕ ПЛОДОВОДСТВО»

«...В руках не только крымского, но и вообще южного плодоводства это издание послужит и руководством, и справочной книгой, и, наконец, источником наслаждения, доставляемого изяществом слога, образностью изложения и художественным исполнением всего, что иллюстрирует книгу. В каждой библиотеке труд Л. П. Симиренко станет богатым приобретением; он будет драгоценным подарком и премией для труженника в плодовом саду, лишеного средств на приобретение этого издания.»

Счастлива страна, в которой живут и работают такие труженники, каким является Л. П. Симиренко.

З відзнакою на працю «Кримське промислове плодоводство» секретаря Російського Імператорського Товариства садівництва, генерала Василя Гомілевського, 1912.

Спеціальна наукова література з природничих наук не є довговічною, оскільки ці галузі сьогодні розвиваються досить стрімко. Порівняно з недалеким минулим кардинальних змін зазнали не лише фундаментальні, але і прикладні природничі науки. Якщо говорити про садівництво та помологію, то саме у цих досить давніх галузях людської діяльності навіть упродовж кількох останніх десятиліть відбулися істотні зміни.

Філософи зазначають, що час завжди є найбільш об'єктивним і неупередженим суддею справ людських. Відійшли у небуття штучно витворені офіційною владою «класики радянської агробіології», ім'ям яких ще за життя називали не лише вулиці і наукові установи, але селища і міста. Забуті й помпезно видані багатотомні праці «світочів» науки, на честь яких у кожному селі та школі влаштувалися агролабораторії і споруджувалися безликі, примітивні пам'ятники.

Слив час, у суспільстві переміг здоровий глузд, завершилися руйнівні процеси політизації вітчизняної науки і від колишньої міфічної величі «корифеїв радянської агробіології» у науці та людській пам'яті не лишилося жодного сліду. Але маємо і зовсім протилежне: колись заборонені більшовицьким режимом науки праці, які вилучали з книгозбірень і спалювалися на інквізиційних вогнищах, сьогодні повертаються до життя. Вони перетворюються у своєрідні підручники для теперішніх поколінь. Те, що таких творів та авторів сьогодні багато в історичній та гуманітарній науках, не дивно. Адже за радянської доби вони були найбільш заполітизованими і сфальшованими.

Унікальним прикладом наукового довголіття у царині прикладних природничих наук є фундаментальна праця всевітньо відомого українського ученого-садівника та помолога Л. П. Симиренка «Кримське промислове плодоводство». Їй цього року виповнюється сто років. Доля цієї безсмертної праці виявилася такою ж трагічною, як і доля самого геніального вченого. Він став однією з перших жертв кривавого більшовицького терору проти української інтелігенції, розпочатою за прямою вказівкою кремлівських злочинців Леніна, Троцького та Дзержинського у перші роки встановлення тоталітарного режиму в Україні.

Після арешту в 1933 році сина Левка Платоновича, наукового керівника Всесоюзного інституту південних плодових і агідних культур у Києві професора Володимира Симиренка, з наукових бібліотек по всій країні вилучили і знищили всі їхні наукові праці, в тому числі і «Кримське промислове плодоводство». До середини 60-х років, коли славетну династію українських учених-садівників реабілітували, їхні наукові праці перебували під забороною, а імена були викреслені з вітчизняної науки.

Сьогодні титанічними зусиллями ентузіастів Симиренки та їхня велична творча спадщина знову стали надбанням українського на-

роду. Фундаментальна наукова праця Л. П. Симиренка «Кримське промислове плодоводство» і через 100 років після виходу у світ залишається надзвичайно актуальною і затребуваною сучасною садівничою наукою. Вона і сьогодні, як і сто років тому, є вельми цінною не лише для науковців, але й для широкого читацького загалу. Книгу читають і цінують фахівці різних спеціальностей: садівники, історики, краєзнавці, етнографи, діячі культури. Праця приваблює сучасного читача ще й тим, що в ній узагальнена багатюща поліетнічна садівнича історія Криму і Північного Причорномор'я. Перелік цитованої літератури досить багатий та різноплановий. При підготовці значеної праці Л. П. Симиренко скористався багатющими науковими фондами книгозбірні рідного Новоросійського (Одеського) університету та кримознавчої бібліотеки «Таврика» у Сімферополі.

Знання Левком Платоновичем кількох іноземних мов та ґрунтовна університетська освіта, здобута у Київському та Новоросійському університетах, дозволили ученому використати у своїй праці цілу низку наукових джерел та документів, якими не користувалися інші дослідники. Саме ця особливість видатної симиренківської праці є вельми цінною і привабливою.

Головний предмет свого дослідження — кримське садівництво автор знав глибоко і досконало. Адже в процесі своїх щорічних багатомісячних експедицій по Криму дослідник упродовж двадцяти п'яти років побував у кожному кримському саду. Він добре знав садівництво не лише Південного берега, але й сади всього Кримського передгір'я. Місцеві садівники і Таврійська земська управа постійно запрошували авторитетного знавця кримського садівництва як експерта найбагатшого відділу плодовництва на майже щорічні губернські сільськогосподарські виставки. Досить частим гостем Левко Платонович був у багатьох кримських садівників та у Нікітському ботанічному саду. Вчений доклад чимало зусиль для організації у 1913 році в Сімферополі першої у Російській імперії Салгирської помолого-садівничої дослідної станції садівництва. На жаль, за нинішньої влади, напередодні славетного столітнього ювілею, цю установу ліквідували новітні «реформатори та оптимізатори науки».

Результати своїх досліджень Л. П. Симиренко щорічно публікував у провідних вітчизняних та зарубіжних часописах. Упродовж 1891-1892 років учений видав такі узагальнюючі праці з вивчення садівництва Криму, як «Опыт исследования крымского промышленного плодоводства» та «Материалы к вопросу о крымском промышленном плодоводстве». Вони отримали високу оцінку світової наукової спільноти. Окрілений успіхом та підтримкою громадськості, Левко Платонович береться за підготовку капітальної праці, присвяченої садівництву Криму. Наприкінці 1907 року вона була завершена. Рукопис її загальним обсягом понад 2000 сторінок машинопису учений подає на конкурс, оголошений з нагоди 50-ліття створення Російського Імператорського Товариства садівництва.

Праця видатного українського дослідника здобуває Велику золоту медаль і цінні нагороди імператорської родини. Вона стає предметом обговорення на одному із засідань Сімферопольського відділу Російського Імператорського Товариства садівництва. Захоплені кримські садівники, вислухавши інформацію ученого секретаря, відомого лікаря і садівника В. В. Таюрського, вирішили одностайно опублікувати цю працю. На цьому засіданні створили і видавничий комітет. До нього ввійшли відомий громадський діяч, садівник і виноградар, член Державної Думи Росії С. С.

Крим (голова), міський голова Сімферополя В. А. Иванов, авторитетний земський діяч О. М. Головинський, провідні кримські садівники В. В. Таюрський, В. С. Налбандов, І. А. Селінов. Видавничий комітет регулярно збирався у приміщенні Таврійської губернської земської управи (нині приміщення Президії кримських адвокатів, вул. Карла Маркса, 17). Там же розташовувалася і відома кримознавча бібліотека «Таврика». Її фондами користувався і Л. П. Симиренко, працюючи над своєю книгою. Тож це приміщення є справжньою колискою славетної симиренківської праці «Кримське промислове плодоводство». Хотілося б сподіватися, що вдячні кримчани врешті-решт спроможуться вшанувати пам'ять як про видатного ученого, великого патріота Криму Л. П. Симиренка, так і видатних діячів видавничого комітету цієї безсмертної праці. Давно вже на часі встановлення на цьому будинку відповідних меморіальних знаків.

За згодою з автором Видавничий комітет вирішив видати книгу у московській типографії М. І. Кушнарєва. Третій том праці — кольоровий «Атлас плодів» мав друкуватися у художній типографії Ф. Брукмана у Мюнхені. Мистецька фотографія Л. П. Симиренка, якою відкривається перший том «Кримське промислове плодоводство», засвідчує, що учений особисто відвідував видавництво Ф. Брукмана у квітні 1911 року, де він вів перемовини про видання третього тому.

Підготовку всіх кольорових малюнків для «Альбому плодів» здійснювали відомі художники — Ксенія Василівна Іванова та Григорій Григорович М'ясоєдов. Частину з цих високохудожніх картин Левко Платонович експонував на Міжнародній виставці плодовництва у Санкт-Петербурзі у 1894 році. За них К. В. Івановій тоді присудили Золоту медаль. Більшість малюнків, як зазначає сам дослідник, належать живому олівцю художника Т. Н. Софронова, який супроводжував ученого у поїздках по Криму і працював безпосередньо у саду. З ініціативи Л. П. Симиренка як перший, так і другий томи праці були ілюстровані високохудожніми фотографіями кримської природи видатного фотомайстра В. М. Сокогорова.

Наприкінці грудня 1911 року Левко Платонович, перебуваючи у родинній садибі Платонів хутір під Городищем, написав коротку авторську передмову для першого тому. А наприкінці лютого 1912 року від видавця з Москви він отримав перші авторські примірники. У березні того ж року, як засвідчує чудом збережені поодинокі примірники видання, учений уже щедро дарував книгу родичам, близьким друзям та колегам.

Загальний наклад видання складав 10 тисяч примірників. Для його здешевлення Левко Платонович відмовився від належного гонорару. Він особисто провів не лише редагування, але й здійснив коректуру праці. Зазначимо, що перший том книги було видруковано за рахунок громадських коштів, зібраних садівниками всієї країни, фінансовою підтримкою Російського Товариства садівництва та Таврійської губернської земської управи.

Книгу отримали не лише всі безпосередні спонсори видання, але й провідні наукові бібліотеки країни. Для студентської молоді, учнів садівничих училищ та шкіл, а також для широкого садівничого загалу на прохання автора книгу видали у значно здешевленому варіанті.

Вихід першого тому «Кримське промислове плодоводство» став найбільш знаковою подією у світовій садівничій науці тієї пори. Упродовж кількох років як у нашій країні, так і в зарубіжжі провідні садівничі видання публікували захоплюючі відгуки. Помологічні та садівничі товариства Італії, Німеччини, Франції, Бельгії та інших країн

виступили з пропозицією здійснити перевидання симиренківської праці. Проте розпалена у 1914 році Перша світова війна перекреслила ці наміри і плани автора. У мюнхенському видавництві Брукмана безслідно зник третій том «Атлас плодів», а у московській типографії М. І. Кушнарєва в роки Громадянської війни загубився рукопис другого тому. Сумна доля спіткала і виданий у 1912 році перший том наукової праці геніального вченого. Як уже зазначалося, Л. П. Симиренко став жертвою більшовицького терору, встановленого в Україні в перші місяці окупації російськими військами. А в 1933 році був репресований син Левка Платоновича, видатний учений і організатор вітчизняної садівничої науки професор Володимир Симиренко. Після цього наукової праці батька та сина були вилучені з бібліотек і знищені. Імена самих же учених на кілька десятиліть більшовицький режим викреслив з вітчизняної науки. Репресували також і знаменитий симиренківський Ренет, перейменовувавши його в Зеленку Вуда. В інквізиційних багаттях енкаведистів упродовж 30-х років знищили майже весь наклад першого тому «Кримське промислове плодоводство» 1912 року видання.

Депортація кримськотатарського народу в 1944 році з Криму завершила цілеспрямоване знищення величю творчої спадщини видатних українських учених-садівників і створеної ними унікальної наукової школи. Праця Л. П. Симиренка «Кримське промислове плодоводство», на переконання енкаведистів та ідеологічних цензорів, була вельми небезпечною для тоталітарного режиму. Адже в ній високоморальний учений досить об'єктивно висвітлював трагічну долю кримськотатарського народу після завоювання Криму Російською імперією в 1783 році. Він дуже тепло відгукувався і про кримських татар, як умілих і працьовитих садівників та неперевершених знавців, оберігачів водних джерел та майстрів зрошення, дбайливих господарів своєї землі.

Після депортації кримських татар та інших народів з Криму, як розповідали очевидці, на подвір'ях кримських бібліотек упродовж кількох тижнів палили вогнища із «шкідливих книг». До їх переліку потрапив і перший том багатостраждальної симиренківської праці. За її приховування, за свідченнями мого

доброго знайомого, безногого інваліда війни із Кримської дослідної станції садівництва, можна було отримати не лише 25 років, але й смертну кару.

Під тиском світової наукової громадськості та за клопотанням симиренківської родини, яку не всю винищили за радянської влади, реабілітація наукової спадщини світового рівня українських учених Л. П. Симиренка та В. Л. Симиренка відбулася лише після XX з'їзду КПРС, який вперше засудив криваві злочини сталінізму. В 1957 році Мліївській дослідній станції садівництва, яка постанала на науково-виробничій базі Помологічного розсадника ученого, надали ім'я її основоположника — Л. П. Симиренка. Упродовж 1963-1965 рр. в Україні здійснене посмертне видання унікальної наукової праці — тритомної «Помології» Л. П. Симиренка. Вона й нині є гордістю вітчизняної науки та візитівкою України у сучасній помологічній і садівничій науці. У 1980 році Українська (нині Національна) академія наук запровадила найпрестижнішу наукову премію у галузі садівництва — премію ім. Л. П. Симиренка.

Враховуючи виняткове значення безсмертної праці видатного ученого Л. П. Симиренка для розвитку сучасного садівництва і вшановуючи 150-ліття від дня його народження, нами за активної підтримки громадськості в 2001 році здійснено репринтне видання першого тому «Кримського промислового плодовництва». За оцінкою фахівців, реанімація цієї видатної праці стала однією з найбільш знакових подій в історії вітчизняної садівничої науки останніх десятиліть. Другий том праці, на жаль, автор так і не зміг видати за життя. Як уже зазначалося, рукопис її загубився у видавничих нетрях Москви. У результаті багатолітніх копітких пошуків в архівах та фондах Музею родини Симиренків на Черкащині нам вдалося розшукати розрізнені фрагменти цієї праці. Знадобилося майже 10 років від знаходження скромних залишків праці до її реконструкції і видання у 2008 році за державною програмою «Українська книга» другого тому «Кримське промислове плодоводство».

Упродовж 2009-2010 рр. не лише в Криму, але й по всій Україні і навіть у Російській Федерації, в бібліотеках Москви та Петербурга провадилась широка громадська презентація першого та другого томів безсмертної праці геніального українського вченого Л. П. Симиренка «Кримське промислове плодоводство». Нові видання отримали високу оцінку як вітчизняної, так і світової наукової спільноти. Праці потрапили до багатьох провідних бібліотек світу. Є всі підстави стверджувати, що унікальна праця видатного вітчизняного ученого-садівника та помолога, подолавши час та всілякі перепони, багатолітні ідеологічні бар'єри, стала однією з найбільш знакових подій у науковому світі останніх десятиліть. Сам же автор навіть цими повернутими із забуття працями навечно вписав своє ім'я на золотих скрижальях садівничої науки не лише Криму, України, але і всього світу.

У своїй безсмертній праці «Кримське промислове плодоводство» Л. П. Симиренко про Крим залишив зворушливо-ніжні, чарівні рядки: «Я більш ніж не байдужий до Криму, до його мальовничих картин природи, до його гір, повітря... З ним у мене пов'язані незабутні спогади, і при кожній новій зустрічі з цим чарівним краєм я знову і знову опиняюся у полоні якихось шемків, хмільних почувань, як і в перший приїзд сюди.

Крим і особливо Південний берег з його морем, небом та сонцем завжди викликають у мене якийсь захоплено-піднесений, хвилюючий настрій, і я повторюю вслід за іншим палким другом цього Півдня Євгеном Марковим: «Хто дихає Кримом, той дихає радістю життя, поезією та довголіттям. Поспішайте до Криму, хто може, кому ще час».

Петро ВОЛЬВАЧ, голова Кримської філії Наукового товариства ім. Шевченка, дійсний член НТШ, академік УЕАН, заслужений діяч науки і техніки АР Крим, симиренкознавець

САНІТАР ІЗ «СПЕЦНАЗУ»

Це вже потім війну «за річкою» традиційно спливають на авантюру компартійних вождів періоду «застою». А в «перебудовному» 1985-му, коли випускнику Хмельницького медучилища Кості Гуменюку прийшла повістка із райвійськкомату, поняття «інтернаціональний обов'язок» було наповнене ледве не сакральним змістом. Нині про свою афганську минувшину головний державний санітарний лікар Кримського регіону полковник медичної служби Костянтин Гуменюк розповідати не любить. Як і про те, що він став дійовою особою роману московського військового журналіста й письменника Миколи Кікешева «Встань та йди». Але ж із книги, як і з життя, рядка не викреслиш...

«ДУХ» РОЗГУБЛЕНО ДИВИТЬСЯ НА МЕНЕ...

«Уяви собі: ми у центрі шаленої перестрілки і не можемо відразу збагнути, хто де. Макс (сержант Максимов — Авт.) показує мені, мовляв, на тебе йде «дух». Я піднімаюся схилом нагору — і буквально за 3-4 метри від мене — «душман» з радянською «трілінійкою» у руках. Я у нього з ПБ (пістолета безшумного) клац, клац, клац — і всі три «осічки». Іншої зброї під руками немає. Ну, думаю, мені гапник. Але й «дух» розгублено дивиться на мене і теж, наче заворожений, нічого не може вдіяти. Німа сцена триває лічені секунди. Я врешті-решт стрибаю у бік, під дерево. І тієї самої миті Макс дає чергу із АКС — він того «духа», виявляється, з самого початку тримав на прицілі...»

Час має здатність притлумлювати яскравість тих чи інших життєвих подій. Але цей епізод під передміттям афганської столиці Сурубі у квітні 1986-го Костянтин Гуменюк пам'ятає до найдрібніших деталей. Батальйон, в якому він служив санінструктором, втратив тоді 9 бійців, 21 побратима вивели на плащ-наметах з важкими пораненнями. Костянтин помітно хвилюється, і я не знаю, як продовжити розмову про миеуле, що досі відлунує йому болем. Він мовчить, а я гортаю сторінки роману «Встань та йди». Книга присвячена 50-річчю армійського «спецназу», її сюжет базується на реальних афганських подіях — бойових операціях 334-го Асадабадського окремого загону спеціального призначення. Мій співрозмовник може це засвідчити. Бо саме в тому загоні у 1986-1987 роках сержант Костянтин Гуменюк і служив. І саме цей Гуменюк став прототипом одного з персонажів твору московського письменника.

Батальйон, в якому служив Костя, входив до складу окремої Джелалабадської бригади спеціального призначення, і під свій базовий табір облаштував колійсь густо порослий маслинами острівцеві посеред двох гірських рік Кунар і Печдара у провінції Асадабад. Це приблизно за сім кілометрів від кордону з Пакистаном, пригадує мій співрозмовник. По суті, зоною відповідальності батальйону

стала прикордонна Мараварська ущелина, через яку здебільшого й просочувалися із Пакистану та непомітно розчинялись в афганських «зеленках» каравани зі зброєю і боеприпасами. Саме на них під прикриттям ночі й полював наш «спецназ», влаштовував засідки, мінував їхні стежки.

БОЙОВИЙ САНІТАР

У романі «Встань та йди» сержант Гуменюк фігурує як розвідник. Насправді ж за штатом він числився санінструктором роти. Хоча в батальйоні із «навчалки» таки

кончиться. Все ж до того йдет. Пошли в самоволку, устроїли драку с милиционерами. Нас на следующий день и турнули из училища за не дисциплинированность. Мы сразу начальству рапорт — с просьбой отправить в Афганистан и там кровью смыть свой позор.

— Мы их слегка только поколотили, — словно оправдываясь, добавил рослый Максимов. — Свои же ребята, из десантуры.

— Просто нам нужен был громкий скандал, — продолжил Гуменюк, — чтобы выгнали из училища без разговоров.

— Годик повоюем и снова в училище поступим, — поддержал товарища Максимов. — А в Асадабад тоже добровольно прилетели? — спросил Якуба (справжнє прізвище Якута — Авт.).

— Да, конечно! — в один голос ответили солдаты.

Он понял, что сработается с

в Афган. Ротний навіть пообіцяв: здасте підсумкову перевірку на «відмінно» — поїдете. Ми йому повірили і робили все для того, аби наші курсанти були найкращими. Проте якось випадково замполіт роти відкрив нам очі: мовляв, ніхто нас з «навчалки» відпускати не збирається. Тоді ми нагло подалися у самоволку, накупили вина і у ледь притомному стані свідомо постали перед батьками-командирами. Але свого досягли: спочатку нас посадили на «губу», а приблизно через два тижні, у лютому 1986-го, черговим «бортом» таки відправили на війну.

Автор роману все ж далеко не відійшов від істини: «старлей» Якута, неперевершений мислитель за «язиками», за що отримав аж три ордени Червоної Зірки, розраховував у бойових операціях на свого сержанта Гуменюка передовсім як розвідника. А коли з'явилися поранені —

йшов як розвідник. Проте керівництво довідалося, що до армії хлопцеві закінчив медучилище і має спеціальність фельдшера. А з санінструкторами в роті було суворо: один загинув, іншого, важкопораненого, відправили напередодні до шпиталю.

— Як же ви потрапили до того пекла? — хочу запитати в Костянтина. У автора книги «Встань та йди» цьому є своє пояснення.

«В начале мая во взвод Якубы, — пише мій давній колега М. Кікешев (разом служили в окружній газеті ЗакВО), — пришла замена. Вместо увольняемых в запас ему дали шесть опальных курсантов десантного училища. В первой же беседе с подчиненными выяснил причину отчисления.

— Если честно, — признался взводному Гуменюк, — мы посчитали, что пока stanno офицерами, и война за-

новыми подчиненными, улыбнувшись, сказал:

— Я тоже! Здесь очень трудно, опасно, но интересно. Вы станете настоящими разведчиками. И если думаете продолжить учебу, то боевой опыт вам здорово поможет в офицерской службе».

«Скандаліст» Гуменюк дивиться на мене очікувально: повірю чи ні?

— Про істинну мотивацію нашого вчинку, — пояснює Костянтин Григорович, — написано точно. І що в опалу потрапили — теж. Художній вимисел тільки у тому, що ми нібито були курсантами десантного училища і у самоволці побилися з міліціонерами. Насправді після «спецназівської» «навчалки» нас, шістьох сержантів-строковиків, залишили у тій же частині в Чирчику (місті під Ташкентом — Авт.) командирами відділень, хоча ми й подали рапорт про відправку

ще й додатково як на санінструктора.

«На ті ж засідки ми виходили тільки вночі, — пригадує Костянтин. — Траплялося, долали 18-20 кілометрів тільки в один бік. Іноді, коли не було ні зоряно, ні місячно, просувалися майже напоща. День-два почекаємо, завдання виконаємо і (знову-таки поночі) назад на місце збору. Поранених і вбитих несли на плащ-наметах. На привалі — а це 10-15 хвилин перепочинку — я мав встигнути поставити пораненому крапельницю або вколоти промедолу. Все робили лежачи. Мене і ще одного бійця, котрий мені підсвічував ліхтариком, накривали зверху для маскування ще одним плащ-наметом. Найважче ж було підібратися до вбитого чи пораненого, бо те місце «духами», як правило, добре прострілювалося».

«ДІВЧАТ СЕРЕД ПІДЛЕГЛИХ БУЛО БАГАТО. НАТАЛЯ — ОДНА...»

Його життя і нині пов'язане з військовою справою. Та й чи могло скластися інакше, адже Костя свою долю «розпізнав» ще у ранньому дитинстві, тоді, коли у його рідному селі неподалік Кам'янка-Подільського дислокувалася навчальна частина понтонерів. Односельці на власні очі бачили, чим займаються військові, і до людей у погонах ставилися традиційно шанобливо.

«Коли представник Саратовського медінституту, — пригадує Костянтин Гуменюк, — детально розповів нам про військово-медичний факультет, я довго не розмірковував. Бо внутрішньо давно був готовий до цього кроку». До російського міста на Волзі Костя потрапив після закінчення четвертого курсу Тернопільського медінституту. У новому виші його невдовзі призначили командиром курсантського взводу. І перше офіцерське звання присвоїли, оскільки вже пройшов строкову службу, став молодшим лейтенантом. Серед його підлеглих — переважно дівчата: молоді, розумні, красиві. Але погляд усе частіше зупинявся на одній з них. Хоча знав Наталю й раніше — разом у Тернополі гризли граніт науки. Але були просто однокурсниками — не більше. А тут — ніби хтось темні окуляри з очей зняв...

«У Тернополі шансів у мене було небагато, — посміхається Наталя Гуменюк, пригадуючи студентські роки. — Костю на факультеті знали майже всі: жвавий, дотепник, вогонь, а не хлопець. До того ж «афганець» (до інституту Гуменюк вступив після строкової служби — Авт.), душа будь-якої компанії, не одна дівчина на курсі за ним упала».

Виявляється, обом треба було їхати до Саратова, аби упевнитися, що їхнє знайомство — не просто випадковість, а доля. Побралися ві-

друзу після завершення навчання, за розподілом потрапили в один полк Болградського аеромобільного з'єднання. Далі знову разом: навчання у Військово-медичній академії у Києві, служба у Сімферопольському гарнізоні. Уже шостий рік підполковник медслужби Наталя Гуменюк — начальник приймального відділення місцевого військового шпиталю.

До речі, її вибір військової професії також не випадковий. «Погони з пелюшок бачила, — розповідає Наталя Валеріївна. — Мій тато — військовий, старший прапорщик. Служив на БАМі. Єдине, що мене не зовсім влаштовувало у його професії, — часті переїзди. Через це довелось змінити три школи, а до нового колективу завжди важко звикати. А ще важче — полишати друзів».

* * *

Про своїх армійських друзів Костянтин згадує часто, хоча збиратися разом вдається дуже рідко. Доля колишніх «спецназівців» склалася по-різному, а обставини порозкидали їх по всьому колишньому Союзу. Хтось, як Гуменюк, і донині в строю. А бойовий і авторитетний командир Якута давно зняв погони і подався у великий московський бізнес. Щоправда, його колишніх підлеглих найбільше вразило не це, а те, що Якута не приїхав на традиційну зустріч однополчан з нагоди двадцятиріччя частини до Мінська, де вона нині дислокується. Подейкують, через політичні причини — у Білорусі Якута оголосили ледве не «персоною нон грата» — буцімто за те, що на якомусь високому «афганському» зібранні колишній бравий розвідник мав необережність щось «не те» сказати про тамтешні порядки...

На фото: Костянтин Гуменюк в Афганістані (у тільняшці і з кулеметом) й у своєму робочому кабінеті в Сімферополі.

Василь САДОВСЬКИЙ, підполковник запасу

БРИТАНЦІ ПОДІЛИЛИСЯ ДОСВІДОМ

Нещодавно на базі Чорноморського тренувального центру морської піхоти, що в Автономній Республіці Крим, показовим навчальним заняттям із захопленням «терориста-смертника», пошуком мініпасток та знешкодженням «терористичної групи» у гірсько-лісистій місцевості закінчився триденний курс Британської групи військових радників та інструкторів для сержантського складу окремого батальйону морської піхоти.

Як зазначив заступник командувача Військово-Морських Сил Збройних Сил України з берегової оборони, начальник центру військ берегової оборони полковник Ігор Воронченко, цей курс підвищив обізнаність особового складу з антитерористичних питань та збагатив необхідним досвідом.

Запрошені на полігон акредитовані в Україні військові аташе, представники посольства Великої Бри-

танії дали високу оцінку діям українських «морпівів».

Олексій МАЗЕПА

Подальша розбудова незалежної держави, її економічний і соціальний розвиток неможливі без виховання державних службовців нового типу, здатних приймати раціональні управлінські рішення та визначати успіх соціально-економічних і політичних реформ у країні. Забезпечення державних органів усіх рівнів якісними кадрами є необхідною умовою ефективного державного управління та передбачає підготовку персоналу на рівні європейських стандартів. Разом з тим, у практичному аспекті реформування та модернізації державної служби постає загальна проблема усунення суперечності між потребою залучення до виконання поставлених завдань необхідної кількості фахових державних службовців та недостатньо якісним рівнем їхньої професійної компетентності, що негативно впливає як на діяльність державних органів, так і на процес модернізації системи державного управління. Реформування державної служби потребує, на нашу думку, перш за все належного обґрунтування її мети та змісту, а також відповідного законодавчого та кадрового забезпечення. Станом на 1 січня 2011 року статус державного службовця мали майже 280 тисяч осіб, серед яких 60 % — жінки і 40 % — чоловіки. До недоліків сучасної національної державної служби фахівці відносять неперестигність служби, невисокий статус державного службовця, його недостатній професійний рівень, що відповідно детермінує низьку якість надання адміністративних послуг.

Президент України підписав новий Закон «Про державну службу» (далі — Закон), який набере чинності з 1 січня 2013 року [1]. Призначенням Закону є удосконалення правового регулювання державної служби відповідно до європейських засад ефективного врядування. Зазначений Закон за змістом досконаліший та більш повно регламентує інститут державної служби і правовий статус державного службовця, зокрема, прийняття на посаду, проходження та припинення державної служби, а також оплати праці, заохочення і соціальні гарантії, ніж Закон, що є досі чинним [2]. Офіційний текст Закону оприлюднений нещодавно, а тому логічно, що відсутня практика його застосування, немає поки що й відповідних досліджень і публікацій. Разом з тим, у новому Законі містяться, на наш погляд, окремі змістовні неточності, неповнота, які бажано усунути ще до того, як Закон набере чинності, що безумовно буде сприяти його дієвості.

Новий Закон визначає принципи, правові та організаційні засади державної служби в Україні, умови та порядок реалізації громадянами права на державну службу. Так, у ст. 1 Закону визначено, що державна служба — це професійна діяльність державних службовців, яка репрезентує три основні напрямки, три складові: 1) підготовку пропозицій щодо формування державної політики; 2) забезпечення її реалізації; 3) надання адміністративних послуг.

Стаття має за мету на підставі змістовного аналізу положень і норм Закону, які визначають і регламентують порядок проходження державної служби та правовий статус державного службовця, внесення відповідних пропозицій щодо вдосконалення Закону. Безпосередньо Закон має регулювати відносини, що виникають у зв'язку зі вступом на державну службу, її проходженням та припиненням, визначає права, обов'язки та повноваження державного службовця. А тому, на нашу думку, більш

точною була б назва цього Закону «Про державну службу та статус державного службовця», що більше відповідає його змісту та призначенню. Наприклад, чинний Закон України від 7 липня 2010 р. має назву «Про судючий та статус суддів».

У ст. 1 Закону наведено визначення термінів, які в ньому вживаються. При цьому, в ч. 2 ст. 1 вказано, що терміни «близькі особи», «конфлікт інтересів», «корупційне правопорушення», «корупція» — у Законі вживаються у значеннях, визначених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», і що не можна визнати вдалим [3]. І ось чому. Закон «Про державну службу» є спеціальним, норми якого поширюються тільки на державних службовців, а сферою його дії є державна

державної служби», окрім принципу «рівного доступу до державної служби», логічно буде доповнити принципом «відповідності загальним умовам і вимогам та відсутності певних обмежень», а також принципом «наступності» або ж, якщо комусь більше додається — «філіації», що забезпечить наступність і сприятиме ліквідації певного професійного вакууму між поколіннями держслужбовців та визначить тиме подальший об'єктивний розвиток державної служби, її стабільність.

Вбачається, що доречно уточнити та доповнити «Загальні умови вступу на державну службу» (ч. 1 ст. 15) умовою про те, що кандидат на посаду державного службовця повинен «володіти державною мовою, а також мовою, якою спілкується більшість населення певної місцевості», як

на більш високого посадового статусу в ієрархії державних посад, одержання більш високої оплати праці та змістовної й адекватної професійним інтересам і здібностям [7, с. 53]. Але важливим є не тільки формування дієвого кадрового резерву на обіймання керівних посад у сфері державного управління, як це визначає Стратегія державної кадрової політики на 2012–2020 роки [8], а й можливість мати достатній вибір для повного і якісного укомплектування посад державних службовців підгруп IV-1, IV-2, IV-3, V-1.

Є ще й інший, не менш важливий, бік медалі. Тільки державні службовці своєю сумлінною працею зможуть забезпечити стабільність державної служби, зупинити плінність кадрів (за 2007–2010 рр. вона була на рівні 15 %) і спростувати поширену в деяких колах українського суспільства думку про те, що державна служба — це «резервація» і «відстійник для талантів» [9]. Як свідчить вітчизняна практика, для вирішення зазначених проблем ух-

ється доповнити словами «і кваліфікаційних (функціональних)» програм, що дасть змогу державним службовцям підвищувати кваліфікацію, оновлюючи та поповнюючи не тільки фахові (професійні) знання, а й знання відповідно до їхніх функціональних, посадових обов'язків, тобто за певним напрямком, курсом чи тематикою. Адже реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців повинно мати на меті зробити систему здатною забезпечувати такий рівень якості професійної підготовки державних службовців, який відповідав би європейським вимогам і стандартам. Правовою основою подальшого реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, наповнення її як науково-методичною, так і практичними складами, має стати Закон України «Про державну службу».

Щодо заохочень державного службовця (ч. 4 ст. 47), то їх, можливо, і не слід доповнювати таким видом, як «Дострокове зняття дисциплінарного стягнення», хоча у ч. 2 ст. 59 Закону прямо вказано на таку можливість. А ось встановлення певного строку — шість місяців, після закінчення якого з державного службовця може бути достроково знято дисциплінарне стягнення, вбачається зайвим. Адже державний службовець після накладення на нього дисциплінарного стягнення може й до закінчення шести місяців здійснити героїчний вчинок, але не буде представлений до заохочення тільки тому, що з нього не знято дисциплінарне стягнення (ч. 5 ст. 47). Автору цих рядків у період служби в кадровому апараті довелось стикатися саме з такими випадками, коли доводилося шукати нестандартний вихід для того, щоб гідно заохотити співробітника, який здійснив героїчний вчинок, але, на жаль, мав не зняте з нього дисциплінарне стягнення.

У подальшому й інші положення нового Закону України «Про державну службу», а також окремі з наведених пропозицій, ймовірно, будуть конкретизовані або ж доповнені, з огляду на очевидну необхідність удосконалення Закону з метою зміцнення правового та соціального статусу державного службовця, підвищення його ролі у справі модернізації публічної влади країни.

Література: 1. Закон України від 17 листопада 2011 р. «Про державну службу» — № 4050 — VI; 2. Закон України від 16 грудня 1993 р. «Про державну службу» (3723–12). Відомості ВРУ, 1993, № 52, ст. 490; 3. Закон України від 7 квітня 2011 р. «Про засади запобігання і протидії корупції». — № 3206–VI // Відомості ВРУ, 2011. — № 40, ст. 404; 4. Кримінально-процесуальний кодекс України. — Харків: ТОВ «Одіс-свей», 2010. — 232 с; 5. Див.: Юридичний вісник України, 2003. — № 9. — 10 листопада. — С. 8; 6. Дзоз В. Досвід АР Крим щодо залучення молоді на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування // В. Дзоз, В. Артеменко, В. Сидоров // Вісник державної служби України, 2011. — № 2, — С. 49–54; 7. Дзоз В. та ін. Там же; 8. Стратегія державної кадрової політики на 2012–2020 роки. Схвалена Указом Президента України від 1 лютого 2012 р. — № 45/2012; 9. TV. П'ятий канал, 16 лютого 2012 р.; 10. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка. Избранные статьи. — Москва: Олма-Пресс, 2004; 11. Ожегов С. И. и Шведова Н. Я. Толковый словарь русского языка. — Москва: Азбуковник, 1999; 12. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. — № 254 к/96 — ВР.

Роман САВОНЮК,
доцент, кандидат юридичних наук,
заслужений юрист АР Крим

ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ У ДЗЕРКАЛІ НОВОГО ЗАКОНУ

служба. Дія Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» є ширшою, але його не можна вважати таким, що має вищу юридичну силу. У разі скасування зазначеного Закону, наприклад, у зв'язку з прийняттям нового, у Законі «Про державну службу» виникнуть відповідні прогалини. Крім того, Закон «Про засади запобігання і протидії корупції» у визначенні термінів не в усьому є точним (наприклад, вжито термін «подружжя», хоча на державній службі перебуває не подружжя, а окремо дружина та чоловік). Термін «близькі особи», визначений у цьому Законі, за змістом збігається з визначенням терміна, що його наведено у ст. 32 Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК) «близькі родичі» — батьки, дружина, чоловік, діти, рідні брати і сестри, дід, баба, внуки» [4]. До речі, щодо терміна «інші особи», який вжито у Законі, у своєму рішенні Європейський суд з прав людини у справі «Carner v. Austria» щодо «інших осіб» використовує термін «супутник життя» [5].

У Законі наведено також визначення термінів «посадові обов'язки» (п. 6 ч. 1 ст. 1) і «службові обов'язки» (п. 12 ч. 1 ст. 1). Вбачається, що логічно було б навести й визначення термінів, які згідно з правилами законотворчості їм кореспондуються, а саме: «права за посадою» та «службові права» відповідного змісту. Наприклад, такого: «права за посадою — сукупність прав і повноважень, визначених посадовою інструкцією та якими державному службовцю належить користуватися при виконанні службових обов'язків», і «службові права — сукупність прав і повноважень державного службовця, визначених цим Законом, правилами внутрішнього службового розпорядку відповідного державного органу та його посадовими обов'язками, якими йому належить користуватися».

При визначенні функцій державного службовця — п. 2 ч. 1 ст. 1, Закон уповноважує його на виконання функцій державного органу, при цьому наділяє повноваженнями, які є дещо ширшими, ніж визначена Законом сфера діяльності державної служби, наприклад: 1) здійснення державного нагляду (контролю); 2) управління державним майном і державними корпоративними правами.

Статтю 3 Закону «Принципи

це, наприклад, визначено законом щодо мови судочинства у кримінальних справах (ст. 19 КПК).

У ч. 1 ст. 13 Закону встановлено вимогу, відповідно до якої державний службовець повинен неупереджено виконувати свої службові обов'язки незалежно від партійної належності та особистих переконань. Враховуючи важливість і значення державної служби для суспільства, національного спокою, більш правильно, на нашу думку, буде сформулювати зазначену вимогу так: «Державний службовець на період перебування на державній службі зупиняє своє членство у партії і виконує службові обов'язки неупереджено та незалежно від своїх політичних симпатій чи переконань».

Той факт, що Україна визнає єдине громадянство (ст. 4 Конституції), зовсім не означає, що цієї норми дотримуються всі її громадяни. І не виключено, що у сучасній «п'ятій колонії» можуть бути держслужбовці, зокрема, й високого рангу, з паспортом іншої країни, що аж ніяк не узгоджується з поняттям патріотизму. А тому в ч. 2 ст. 15, де визначені підстави, за яких особа не може вступити на державну службу, пункт 5 краще, на наш погляд, викласти у такій редакції: «не є громадянином України або ж має громадянство й іншої країни».

Очевидно, що конкурс (глава 2 розділ IV) має сприяти більш якісному відбору осіб на державну службу з числа претендентів на вакантні посади. Разом з тим, вбачається слушним висновок на підставі соціологічних досліджень про те, що основними проблемами кадрової служби державного органу є неможливість забезпечити потребу цього органу у висококваліфікованих кадрах у потрібній кількості й потрібному місці, неможливість забезпечити відносно стабільний склад персоналу, здатного акумулювати знання, досвід, корпоративну культуру державної служби [6, с. 53]. Відбувається це перш за все тому, на думку авторів, що кадрова служба сьогодні не в змозі створити такі умови, за яких у службовців не виникло б потреби шукати інше місце роботи, не кажучи вже про те, що необхідно створювати якнайбільше ефективних стимулів для трудової віддачі персоналу, найефективнішими з яких є можливість самореалізації, досягнен-

валення Закону, навіть дуже хорошого, є недостатнім. Думається, що протягом одного-двох найближчих років потрібні реальні дії, практичні справи у царині державної служби, які зможуть принести позитивні, корисні результати для людей, суспільства, держави.

Важливою подією для особи, особливо молоді, яку вперше призначено на посаду державного службовця, є складання нею Присяги. У ст. 18 Закону визначено її зміст: «Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити Українському народу, додержуватися Конституції та законів України, втілювати їх у житті, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, честь держави, згідно нести високе звання державного службовця та сумлінно виконувати свої службові обов'язки». Не коментуючи наведений текст, зупинимось лише на словосполученні «поважати та охороняти... честь держави». Поняття «честь» В. І. Даль визначає як внутрішню моральну гідність людини (виділено мною — Р. С.) чи високе звання, чин, посаду або зовнішній доказ відмінності, пошану, почесні, шанування, прояв поваги, визнання чийсь переваги [10, с. 666]. За С. І. Ожеговим, «честь» — це гідні поваги та гордості моральні якості людини (виділено мною — Р. С.), її відповідні принципи чи хороша незаплямована репутація або ж пошана, повага [11, с. 882]. Отже, честь — це соціальна оцінка людини, громадянина, об'єктивне ставлення до нього, які формують і утворюють його моральну та ділову репутацію в певних колах, суспільстві, державі. Можливо, саме тому в тексті Присяги, яку складає Президент України, відсутні слова про «охорону честі держави» [12]. Пропонуємо альтернативний текст Присяги у такій редакції: «Я (прізвиське, ім'я, по батькові), усвідомлюючи свою відповідальність перед державою, урочисто присягаю вірно служити Українському народу, керуватися Конституцією та законами України, додержуватися та захищати права, свободи і законні інтереси кожної людини і громадянина, охороняти інтереси держави, гідно нести звання державного службовця».

Статтю 30 «Підвищення рівня професійної компетентності державного службовця» у ч. 1, після слова «професійних» пропону-

НЕ ЗАБУВАЙ СВОЄЇ УКРАЇНИ!

Канадець українського походження Юрій Олександрович Клюфас ніколи не жив ні в Україні, ні в Радянському Союзі. І відзеркалює сьогодні він точку зору на події в нашій державі іноземців, щоправда, не середньостатистичних, а тих, для кого Україна ніколи не була і не стане чужою. Бо навіть живучи і виховуючись у заможній і щасливій родині, дитина завжди тягнеться серцем до рідної матері. І подібних Юрію Олександровичу в Канаді — ціла численна діаспора. Ці люди ладні відстоювати свої етнічні права, та не доводиться. Для їхніх дітей є в Канаді чотири українські школи-воєньки, а самі вони можуть передплачувати «Українські вісті», «Гомін України», «Новий шлях» та «Український тижневик», слухати чотири українські радіостанції та переглядати телепрограми «Світогляд» і «Контакт». Саме президентом української телемережі «Контакт» є пан Юрій, а також головою Спілки українських журналістів Північної Америки.

Народився він в Англії, куди переїхали його батьки з Перемишля, які, щоправда, ще не були тоді нічийми батьками, та й взагалі були незнайомі. Але доля їх впевнено вела до зустрічі і створення сім'ї. Чому саме в Англії? Та тому, що наприкінці Другої світової війни рідна земля була окупована англійськими військами. Далі сталося так, що Олександр (батько Юрія) зустрів свого колишнього вчителя Романа Дублянню, у якого була дочка Лідія...

Після одруження родина переїхала до Канади, на той час уже маючи

старшого сина. Усього Лідія Романівна народила п'ятьох хлопчиків і двох дівчаток, але сама прожила, на жаль, недовго — матусі не стало, коли Юрко був ще підлітком.

У сім'ї Клюфасів розмовляли українською мовою, попри англійське оточення. Юрій Олександрович здобув і вищу українську освіту в Римі. Тож не випадково до його нинішнього маршруту: Тель-Авів — Лондон — Варшава — Нью-Йорк — Гарфурд — Торонто увійшла й Україна. І прилетіли до Криму Юрій Клюфас та телеоператор Андрій Равлик задля зустрічі з праведником України Дмитром Омелянюком, дитячий досвід якого пов'язаний з прятанком євреїв його батьками під час Голокосту. Ризикував життям і дев'ятирічний Дмитрик, який носив двом єврейським чоловікам у клуню їсти. І оскільки президент телемережі «Контакт» та його оператор готують відеосюжет до міжнародної конференції, присвяченої мітрополиту Андрію Шептицькому, котрий рятував євреїв від фашистських нелюдів, у фокусі уваги є, зокрема, українсько-єврейські стосунки. Тим більше, що готує конференцію організація «Українсько-єврейська ініціатива». Взагалі ж конференція, що триватиме з 21 до 26 квітня, планується як академічна, де буде задіяна міжнародна професура, хоча матимуть місце і зустрічі з міністрами уряду та парламентарями Канади, з українською громадою, заплановано і відвідування будинку Голокосту. На конференцію будуть запрошені також священнослужителі най-

Гості з Канади в редакції «КС»

вишого рангу різних конфесій, зокрема, з України.

Про все це розповів Юрій Клюфас, завітавши до редакції «Кримської світлиці», куди запросив його наш давній друг Дмитро Омелянюк, зважаючи на висвітлення газетою, зокрема, і єврейської тематики. Бо саме толерантність, повага до усіх народів мають стати прикладом з боку титульної нації України, що, до речі, взагалі притаманно нашому народові.

Та у Юрія Олександровича виникли вже інші робочі плани — його зацікавила діяльність єдиної україномовної, а головне — української за духом газети в Криму. Взагалі про Крим він знає небагато. Для нього передовсім це — Україна, до якої сьогодні у світі ставлення досить непросте. Юрія Клюфаса хвилює, чи дійсно є в Україні цензура, і відповідь на це запитання він уже має, незалежно від нашої точки зору. Це ж саме стосується і ситуації щодо демократії. Каже, що навіть канадський прем'єр-міністр приїздив в Україну розбиратися стосовно тиску на Український католицький університет у Львові років зо два тому. Втім, після його втручання ситуація нормалізувалася. Але, зважаючи на європейські прагнення України, які передбачають її входження до зони вільної торгівлі, для потенційних учасників цього процесу дуже важливо й дотримання інших свобод в Україні. Не підтримує Юрій Олександрович загравань з нашим північним сусідом, оскільки українська діаспора добре пам'ятає історію стосунків України з її «старшим братом», чи то «сестрою» і побоюється можливого засліплення українців якоюсь тимчасовою вигодою. Зви-

чайно, легко бути принциповими, живучи в економічно розвинених країнах і маючи змогу лише готувати допоміжний матеріал до конференції облетіти увесь світ. Але землі своїх батьків ці люди широкі бажають добра, і їхні погляди, зрештою, збігаються із позицією наших свідомих громадян. «Україна на роздоріжжі» — так називалася попередня конференція, що транслювалася телемережею «Контакт», на якій обговорювалися шойно згадані питання. Та невже ми і дійсно «на роздоріжжі», чи, можливо, за океаном діють якісь штучно створені стереотипи, які виникли ще за часів помаранчевого Майдану? Тоді буквально на хвилях усіх радіостанцій можна було почути прізвище попереднього Президента, і якщо не той Майдан, багато хто і досі вважав би Україну неперспективною російською губернією...

Але було й інше, про що не знають за кордоном. Розповідаючи про нашу газетну долю, головний редактор Віктор Качула не міг не згадати, за яких обставин газета ледь не припинила свого існування. Він продемонстрував гостям запис пресконференції Президента Віктора Ющенка, який на всю Україну обіцяв розібратися з нашими проблемами впродовж двох днів і врятувати «Кримську світлицю». Але чи то не зміг, чи не встиг...

Здивував, напевне, наших канадських гостей позитивний факт стосовно Президента Леоніда Кучми, який, схоже, викликає за кордоном суто негативні емоції. Бо це саме за втручання цього Президента вирішили наші проблеми з пристойним приміщенням для редакції. Здалося б, можна було вирішити це

питання і на рівні місцевої влади. Та де там! Ми б і досі поневірилися по підвалах з каналізаційними трубами — іншого кримська влада не пропонувала. Таким самим позитивом могло б «поділитися» і керівництво Української гімназії, побудованої за Л. Кучми, якщо, звичайно, не коротка пам'ять. Тож, визначаючи загальні тенденції, чи варто все фарбувати в один колір?

Думаю, наш гість був дещо здивований почутим. Не зрозумів він і того, чому архієпископ Сімферопольський і Кримський УПЦ КП Климент, який уже 15 років очікує виділення землі під спорудження храму, теж змушений був апелювати до Президента. Це усвідомлює лише людина, яка знає нашу кримську специфіку. А канадські українці мають у своїй державі те, що кримським українцям й не снилося і, ймовірно, без президентського втручання.

Та попри різний життєвий досвід, попри різне громадянство, ми з нашими гостями були-таки часточками одного народу, який може бути й успішним, і щасливим, і незрадливим. «Не забувай своєї України!» — назву цієї популярної телепередачі пан Юрій переказав з допомогою свого двадцятирічного колеги, також українця за походженням Андрія Равлика, який 10 років тому переїхав до Канади із Польщі. Якою, можливо, ще небачена Україна відкрилася для юнака сьогодні? Сподіваюся, що незабутньою, як пам'ятають її старший Юрій Клюфас та багато інших українців, розкиданих по світу війнами, репресіями і злиднями.

Тамара СОЛОВЕЙ

Юрій Клюфас (праворуч) і Дмитро Омелянюк на місці кримського «Бабиного Яру»

«У ЖИТТІ НІЧОГО БІЛЬШ НЕ ХОЧУ, — ТІЛЬКИ Б ТИ ЩАСЛИВОЮ БУЛА!»

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Нагородою для сорока двох учасників шоу і вболівальників були сертифікати з оцінками «10», «11», «12». Кожна дитина могла заробити такий сертифікат, демонструючи глибокі знання та творчі здібності. Членам журі було нелегко впоратися, бо вони оцінювали і кожного учасника, і участь двох команд. Усього в залі знаходилося близько двохсот дітей, які протягом гри скандували і співали девізи, складені вчителькою:

Я люблю Україну,
Рідну, єдину, —
Землю свою!
Я люблю Україну,
Наче перлину,
В світі одну!
Я люблю Україну
За цвіт калини

І за красу!

Я люблю Україну
В серці єдину,
Наче весну!

Для вболівальників запропонували п'ять ребусів, у яких були зашифровані назви християнських свят українців. А також

потрібно було зі слова УКРАЇНОЗНАВСТВО вибрати найбільше слів. Берамижцями у цих курсах стали восьмикласники Остапенко Марина, Ісмаїлова Ельвіна, Менсеїтова Аліна.

Команди ж успішно спра-

вилися з розминкою, де блискуче показали загальні знання; важкими виявилися питання з географії України. Діти залюбки тлумачили давні слова, вимальовували магичні квіти і обереги українців, інсценували уривки твору М. М. Коцю-

бинського «Дорогою ціною». Одними з кращих стали Охотнікова Даша, Хоссейн Басіра, Попова Поліна, Крижко Еміль, Федченко Андрій, Степаненко Катя, Кіргіченко Настя, Свіридов Валерій, Ресницька Настя, Глушенко Ігор.

Серед сьомих класів найкраще виконали пісні про Батьківщину учні 7-Г (класний керівник Рибалко

С. А.) та 7-Б (класний керівник Філін І. В.).

Свято пролетіло, наче мить. Діти отримали багато гарних оцінок, а вчителі були горді за своїх вихованців. А у серці кожного, хто відвідав свято, ще довго звучали слова: «Я люблю Україну!»

Прес-центр
школи № 33
м. Сімферополя

«ГОВОРИЛИ ПО-РУССКИ, А ПЕЛИ ПО-УКРАЙНСКИ...»

Львівський центр балтистики приростає друзями!

Дуже цікаво спостерігати: люди, які починають у Львові вивчати латиську мову, поступово стають ближчими до Європи. І не тільки тому, що сподіваються з часом відвідати цю балтійську країну. Насамперед, студенти внутрішню «європеїзуються». Значною мірою це пов'язано з методикою викладання латиської мови викладачем Юрієм Садловським. Той веде лекції дуже цікаво, наводить багато прикладів з життя Латвії та інших європейських країн. Це впливає — мимоволі переносишся ближче до Балтійського моря... Тому і студенти до нього тягнуться не будь-які, а з певним типом мислення. А у таких і друзі відповідні. Якимось знайомі слухачі курсів латиської розповіли мені про цікавого сибіряка Віталія Пашкіна. Виявляється, юрист за фахом, він попри цілком природний російський (і сибірський!) патріотизм ще й неабияк захоханий у латиську історію та культуру. Мабуть, гени обізналися, адже Віталій — на чверть латиш... Заздрячи латишам, думав: от би так сибірські українці (стовідсоткові, «на чверть» і «на половинку») зберігали своє рідне, українське! Попросив у друзів електронну адресу Віталія і написав йому. І одразу зробив приємне відкриття: сибіряк Пашкін взагалі в душі є стовідсотковим європейцем! Ось фрагменти нашого листування (подаємо мовою оригіналу), які свідчать про толерантність і неабияку ерудицію молодого юриста з Омська.

6.01.2012

Здравствуйте, Сергей!

Да, я — сибіряк с латышскими корнями, и не только латышскими. Прабабушка у меня родом из Белгородской области, а там, как она рассказывала, «говорили по-русски, а пели по-украински»... На бабушкиной даче в Латвии хранится вышиванка, по одной из версий её вышила моя прабабушка, которая родом из Белгородской области. Летом сфотографировался в ней на фоне берез, получилось достаточно колоритно!

Конечно же, я буду очень рад общению, всегда интересно обсудить подобные темы, тем более, что одно из интересующих меня направлений в истории — это Карпатский регион, Австро-Венгрия. Венгры — очень интересный народ, где-то читал, что они только на 25 % происходят от древних венгров, пришедших в Паннонию в IX веке, а в остальном они — потомки ассимилированных славян, румынов и других народов. Кстати, сибірские латыши, переезжавшие в Сибирь в конце XIX — начале XX веков, тоже жили обособленно от местного населения, причина заключалась в религии. Существовали деревни со смешанным латышско-эстонско-финским населением, например, деревня Рыжково в Омской губернии, которая считается самым первым местом поселения латышей в Сибири (1802 г.). Деревня Рыжково возникла как место ссылки восставших крестьян, и, что интересно, финны и эстонцы там часто общались на латышском. Помню, мой дядя рассказывал, что в армии с ним служил поволжский немец, этот немец неплохо понимал по-латышски, так что в местах компактного проживания происходит интересный синтез культур.

15.01.2012

Кстати, один из лидеров антибольшевистских формирований в Латвии белый офицер Анатолий Ливен положительно относился к самоопределению Латвии. Между мировыми войнами он жил в Риге и чуть не стал премьер-министром Латвии, кстати, он был местным остзейским немцем. Причем, согласно легенде род фон Ливен происходит от Каупо, вождя племени Ливов, который в начале XIII века перешел на сторону крестоносцев. Каупо тогда даже побывал в Риме на аудиенции Папы Римского. Сегодня ливов примерно 150 человек, живут они на северном побережье Курземе (Курляндия), в 2009 году умер последний лив, для которого ливский язык был родным. Хочется верить, что этот народ не исчезнет окончательно.

16.01.2012

Продолжая тему этнографических групп латышей, хотел бы затронуть тему суйтов. В XVII веке один курляндский барон влюбился в литовскую дворянку. Девушка была не против вступления в брак, но у неё было одно условие: барон должен был перейти из лютеранс-

кой веры в католическую и перевести в католичество всех своих крестьян. В итоге он согласился на эти условия, сельские жители, принявшие католичество, были освобождены бароном от налогов. Вообще, само слово суйты происходит от латинского «свита». Барон пошел в лучшей мануфактуре Вильнюса одежду для своих крестьян, от остальных латышей их костюм стал отличаться яркой красно-желтой цветовой палитрой. Сейчас в Латвии их примерно 3 тысячи.

27.01.2012

Насчёт Крыма: где-то встречал информацию, что немцы во время войны планировали сделать в Крыму общегерманский курорт, в планах была прокладка автобана, с помощью которого за два дня можно было бы доехать из Германии в Крым, Севастополь хотели переименовать в Теодорихсхафен в честь гоцкого вождя Теодориха и т. п.

29.01.2012

...Что касается кубанцев (да и вообще казаков), то тут тоже неоднозначная ситуация. Многие казаки сейчас считают себя не этнографической группой русских, а отдельной нацией, во время переписи многие писали в графе националь-

Сибіряк у вишиванці
Віталій Пашкін

ность — «казак». Ну, и в быту, судя по рассказам, это тоже проявляется. У нас немало людей, которые, уйдя на пенсию, уезжали в «теплые края» — на Кубань. Они вообще не учитывают этнических особенностей этой местности и очень удивляются, когда видят, что местные их воспринимают как чужаков.

2.02.2012

...Вообще, стоит отметить, что не все остзейские немцы были негативно настроены к латышам и эстонцам. Примерно в 2010 году читал статью в эстонской газете, там описывались события 1940 года. После подписания пакта Молотова-Риббентропа Гитлер решил вывезти из Латвии и Эстонии балтийских немцев, дабы не оставлять их на растерзание сталинистам. Запомнился эпизод, когда во время отчаливания корабля из таллинского порта на палубе включили гимн Третьего

Львівські «балтисти»
з прапором Латвії

Рейха. Однако пассажиры запели гимн независимой Эстонии...

4.02.2012

ЛДПР предлагает ликвидировать все национальные автономии, т. е. строить федерацию не по национально-территориальному, а по чисто территориальному принципу. Не будет Татарстана, а будет Казанская область, не будет Республики Саха-Якутия, будет Якутская область, все будет считаться русскими, но в чем будет заключаться эта русскость? А ни в чем! Ведь нерусские народы не станут сразу же увлекаться русской культурой, не выучат песни «Ой то не вечер» и «Черный ворон». И не ударятся в размышления о русской душе и творчестве Достоевского...

10.02.2012

...Кстати, многие офицеры-латыши полегли за «белое» дело ещё в гражданскую, например, полковник Фридрих Бриедис (кстати, православный), который на предложе-

неминуче «европеїзує». Адже не можна вивчати історію Латвії у відриві від загальноєвропейського контексту. Приблизно те ж саме відбувається і з львівськими українцями. Слухачі мовних курсів Львівського центру балтистики приречені почерпнути великий масив знань — не лише з мови і культури Латвії, але й з історії цієї країни. Ну, і заодно (хоч і меншою мірою) з історії Польщі, Угорщини, Литви, Англії, Ірландії тощо.

* * *

Думаю, читачів найбільше зацікавили саме останні повідомлення Віталія Пашкіна. Користуючись нагодою, трохи доповню його. В період Громадянської війни Україна виявилася головним місцем формування багатьох національних армій. Наприклад, у Рівному наприкінці 1917 року був створений 1-й Литовський батальйон, який незабаром був передислокований на батьківщину і став основою для формування власних збройних сил. Наприкінці 1918 року з Києва до Каунаса відбув майбутній військовий міністр Литви, а перед тим полковник армії гетьмана Скоропадського К. Жукас. З шинелей армії УНР вийшли також майбутні організатори Білоруської народної армії генерал К. Кондратович та її начальник штабу підполковник Бородич. Полковник Петер Радзиньш (латиш) в українській армії прослужив більше року. Він працював у оперативному відділі, був начальником штабу Чорноморського коша армії УНР. Йому, як латишу, дуже довіряв Симон Петлюра. У латиській армії він обіймав посаду начальника Генерального штабу. Тепер у Ризі на одній з центральних вулиць встановлена розкішна меморіальна дошка Петеру Радзиньшу — латиському генералу і українському полковнику. Траплялися і зовсім неймовірні історії. З полком Чорних запорожців (відомих ще під назвою «чорношличники») пов'язав півтора року свого життя поручик латиш Броже. За деякими даними, він служив у Червоній Армії і разом з її частинами опинився під Проскуровом — нині це місто Хмельницький. Навесні 1919 року захворів на тиф; «товарищі» покинули однополчанця... Підібрали латиша петлюрівця. Броже пощастило: на нього випадково наткнувся колишній однокурсник (разом навчалися у військовому училищі) полковник Петро Дяченко. Той, будучи командиром полку «чорношличників», вирішив не кидати хворого приятеля і взяв з собою в обоз. Коли хвороба відступила, елітний український підрозділ поповнився молодим латишем.

Сергій ЛАЩЕНКО

УРОСІЇ РАТИФІКУВАЛИ УГОДУ З УКРАЇНОЮ ПРО КУЛЬТУРНІ ЦЕНТРИ

Російська Рада Федерації ратифікувала угоду між РФ і Україною про діяльність інформаційно-культурних центрів. Документ встановлює міжнародно-правові рамки для діяльності на умовах взаємності Російського центру науки і культури в Києві і Культурного центру України в Москві. Передбачена також можливість заснування філій центрів або їхніх представництв в інших містах обох країн, повідомляє власний кореспондент УКРІНФОРМУ в РФ.

«Це дуже важлива угода. Вона дасть змогу активізувати гуманітарні зв'язки Росії та України», — підкреслила на пленарному засіданні палати Голова Ради Федерації Валентина Матвієнко.

В угоді окреслено коло завдань центрів, серед яких — участь у реалізації програм міжнародної співпраці у сфері гуманітарних, науково-технічних, культурних та інформаційних зв'язків, ознайомлення зарубіжної громадськості з історією і культурою країни, сприяння розвитку взаємодії між творчими і культурно-просвітницькими організаціями двох країн, вивчення мов. Крім того центри покликані сприяти розширенню контактів по лінії міжнародних, регіональних і національних урядових і неурядових організацій, встановленню і розвитку партнерських відносин між містами й регіонами Росії та України.

Діяльність центрів здійснюється на некомерційній основі, але їм дозволено брати плату за заходи, які вони організують, мати книжкові магазини, кафе і сувенірні кіоски, готельні приміщення тощо.

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА ЗБАГАЧУЄ КУЛЬТУРУ ЕСТОНІЇ

В Естонії українська діаспора за чисельністю посідає друге місце серед інших національних меншин, зареєстрованих у цій країні. Про це повідомив Надзвичайний і Повноважний посол Естонської Республіки в Україні Лаурі Лепік в інтерв'ю газеті «Україна молода».

«Українська діаспора дуже шанується у нас. Хоча українці становлять лише два відсотки населення, вони живуть дуже енергійно — у старому Таллінні є український культурний центр, функціонує греко-католицька церква, школа, багато творчих гуртків, школа українського земляцтва «Водограй», недільна українська школа «Надія», школа мистецтв «Лабора». Активність українців іде на користь Естонії, оскільки збагачується її культура», — сказав Л. Лепік.

За його словами, до Естонії також приїжджає багато українців для працевлаштування. «Стосовно працівників, що приїждять з України, то в нас цінують перш за все висококваліфікованих зварювальників, яких потребує наше суднобудування. Ми надаємо їм тимчасові дозволи на роботу», — уточнив дипломат.

Водночас Л. Лепік зазначив, що естонці масово не йдуть за кордон у пошуках роботи. «Молодь подається на навчання до Європи та США, і ми це схвалюємо, оскільки більшість із молодих людей повертаються та привозять нові знання, досвід, ідеї. Масової еміграції низькокваліфікованого персоналу теж немає. Справді, лікарі, медсестри працюють за кордоном, але це не є критичним для країни. Найбільше естонців працює у Фінляндії — майже 26 тисяч. Причини прості — близькість лінгвістична та географічна. Естонці швидко долають мовний бар'єр, а поїхати до Гельсінкі так само просто, як на трамвай — кожні 30 хвилин іде пором», — повідомив посол.

Великий майстер слова Олесь Гончар завжди проявляв трепетну любов до Запоріжжя, до козацького краю, був безмежно закоханий у легендарну Хортицю, називав її серцем України, закликав берегти цю святиню нашого народу.

Тут, на запорізькій землі він бував багато разів, активно підтримував ініціаторів увічнення запорозького козацтва (Хортицький меморіал), бо «Запорозька Січ підтримувала в народі дух свободи, патріотичної лицарської доблесті», — зазначав Олесь Терентійович в одному зі своїх щоденникових записів. Реалії Запоріжжя відтворено в повісті «Микита Братусь», у романах «Людина і зброя», «Циклон». Проблеми історичної пам'яті, духовності, культури, «екології душі» висвітлено в романі «Собор». Матеріали, зібрані на Запоріжжі, частково прислужилися письменнику в роботі над повістю «Бригантина»,

низкою новел і статей «Українські степи», «Спогад про океан». Про життєві та творчі зв'язки Олесь Гончара із запорізьким краєм докладно розповів у своїй книзі «Олесь Гончар і Запоріжжя» відомий письменник Петро Ребро, який тривалий час очолював Запорізьку обласну письменницьку організацію. Петро Павлович був більше ніж приятелем Олесь Терентійовича: вони часто зустрічалися, обмінювалися листами і власними книгами, підтримували одне одного, особливо в часи гоніння партійної номенклатури на роман Олесь Гончара «Собор».

Запорізький журналіст В'ячеслав Дригало, козацький нащадок, який багато разів спілкувався зі своїм знайомим земляком Петром Ребром, та й нині вони підтримують дружні стосунки, написав есеї про творчі стосунки Олесь Гончара та Петра Ребра. Подаємо уривок з його об'ємного матеріалу.

не все пропало!» Не може не зацікавити нас і запис, зроблений у «Щоденнику» за півтора місяця до цього. На пленумі Спілки письменників України деякі літературні «бомжі» намагалися кинути тін на чесне ім'я Олесь Гончара. Але, як пише автор «Собору», письменники дали гідну відсіч «зраді», і серед захисників своїх із вдячністю називає Петра Ребра.

У 1993 році (до речі, не легкому для України) в Запоріжжі побачили світ перша книга серії П. Ребра «Козацькі жарти» і заснований ним альманах «Веселий курінь». Їм дуже радів автор «Собору»: «Дорогий Петре Павловичу! — писав він у Запоріжжя. — Обидва запорізькі видання одержав, дякую. Подумалося: якщо серед цього хаосу і гіперінфляції Запоріжжя ще жартує й сміється, то, мабуть, не все ще пропало. Ще житиме Україна! Чи, може, якраз оці негарзди і схиляють вас там до сміху? Одне слово, радий за всіх вас, за хортицький оптимізм та дух непоборний. Вітаю Вас і все ваше веселе товариство».

Про велику симпатію О. Гончара до нашого знатного земляка свідчать не тільки численні листи класика (газета «Культура і життя» опублікувала 18 його листів до П. Ребра), а й автографи на книгах. Свого часу на «Тронці» О. Гончар написав: «Петру Ребру і місту сонця з найщирішими побажаннями від автора. О. Гончар. 1970. Київ». А ось свій п'ятитомник автор «Собору» в 1972 році підписав доньці П. Ребра: «Оксані Ребро, запорізькій дівчинці, щоб щасливо росла! О. Гончар». А ось і гумор, до якого наш

класик давався не так часто: даруючи П. Ребру збірку своїх статей «Про наше письменство», він розгонило написав на титульній сторінці: «Чубатому степовикові Петрові Ребру, щоб завжди в житті було міцно й чубато, усміхнено й поетично! Олесь Гончар. 8.12.72».

Після того, як автор «Собору» відійшов у вічність, П. Ребро домігся встановлення меморіальної дошки О. Гончару (на фронтоні Запорізького національного університету), опублікував низку статей про свого старшого друга, видав книжку «Олесь Гончар і Запоріжжя», серію «Козацькі жарти» довів до 12-ти книг, очолює «Веселу Січ», редагує однойменний журнал... Одне слово, люлька «димить» — козацтво при ділі!

В'ячеслав ДРИГАЛО, заслужений журналіст України

м. Запоріжжя

Петро РЕБРО

КОЗАЦЬКІ ЖАРТИ

ЗАЧИН

Не раз вороги похвалялись Зігнуть український народ, Але запорожці сміялись — І рвався очкур у заброд. Люд врів

(лише б не наврочить), Що правильно сонце плыве: Якщо запорожці регочуть, То Воля на світі живе. Виходить, читачу, не всує Козацький казав кошовий: — Якщо Запорожжя жартує, Вкраїні і чорт не страшний!

ЗАПОРОЖЦІ

Ну хто не зна, що запорожці Були відважні й дужі? Могли втопити й чорта

в лоцці, А турка — у калюжі! Як треба, тижнями не спали —

Стояли в караулі, І шаблі їх не діставали, І їх не брали кулі. Вони (це знали супостати, Що йшли на нас ордою) Уміли на конячій спати І дихать під водою. Ставало страшно навіть кату, Тремтіли руки в варті, Коли козак ішов на страту І щедро сів жарту. Нерідко кидало у дрозд це Усяких бусурманів. Вони приймали запорожців За гемонських шайтанів. Я підказав собі дозволю, Звідкіль у предків сила: Бо над усе любили волю, А воля їх любила!

СЛУЖБА КОБЗАРА

Священик курінному докоря: — Нашо взяли з собою кобзаря? Не б'є чужинців, не стає на чати, Лише одне він знає — жартувати. — В твоїх родителів синок дурний, — На батюшку нагримав курінний. — Якщо кобзар жартує пізно й рано, У нас хутчіш загоюються рани!

ХТО ЛИЦАР

Той лицар, хто летить у бій, в атаці, Хто зневажає кулі, Хто бусурманові дає кабаки, Сукає панству дулі, Хто не відлежує боки на Січі, А лупить військо враже. Але ще більший лицар той, хто в вічі Начальству правду каже!

КОЗАЦЬКЕ БАГАТСТВО

Якийсь вельможа дорікнув Сірку, Що військо бідне дуже: — Сякий-такий сиряк на козаку, А він співа — не тужить! Чи вельми п'є (еге ж, не молоко)

Оте твоє козацтво? — Не в цьому справа, — відказав Сірко. У нас своє багатство.

Хай знають і царі, і королі, Не скривдила нас доля: Заможніших немає на землі. Багатство наше — воля!

ЛЮЛЬКА ДРУЖБИ

не тужу, як люлька є й тютюнець, то мені байдуже» — свідчить надпис на одній з картин XVIII століття, на якій зображено козака Мамая. Тютюн та люлька міцно утвердилися у піснях, звичаях, традиціях, відобразилися у легендах XVII — XIX століть: «Пустельник», «Запорожці у Великому Лузі», «Чим займалися запорожці», «Знайшлася люлька» та інші.

Колекції люльок зберігаються у багатьох музеях України. А люлька миру — символ примирення, припинення війни (за звичаями деяких народів).

А хіба можна уявити козацького ватажка, безсмертного Тараса Бульбу, героя однойменної повісті Миколи Гоголя, — без люльки.

Можливо, що саме ця символіка, ота козацька люлька й народила рядки в романі О. Гончара «Тронка»: «На другому кінці столу вже підводиться високий, як люлька, чабан Горпищенко з міцним гранчастим келишком у руці».

А може, дуб, вирощений Олесем Терентійовичем на дачі з жолудя 700-річного запорозького дуба, подарованого П. Ребром, весь час шумів і раз у раз нагадував господареві: «Напиши (чи зателефонуй) до Запоріжжя: там твої друзі, вони завжди будуть раді тобі». Коли ж О. Гончар мав можливість вирватись зі столиці і бодай якусь хвилинку поблукати хортицькими стежками, він робив це негайно. А відтак жив враженнями від поїздки і в листах до свого запорізького друга писав: «Згадую наші мандри в степах і думаю оце: приємно бути в дорозі з хорошим, веселим чоловіком тож — будьмо!» Або: «Вітайте рідні степи, де нам колись так добре велося». А ще автор «Собору» закликав: «Стійте на сторожі Хортиці — серця України!» або «Бережіть Хортицю і Запоріжжя, бережіть сонячні степи, їхню чистоту і плодороддя». А ось рядки з останнього листа Олесь Терентійовича, написаного за лічені дні до кончини: «Скучила душа за степами, за просторами степовими, тож уявляєте, як доречно було

тут одержати і «Веселий курінь», і «Козацькі жарти». Дякую, що не забуваєте. А ще вітаю вашу творчу невсипуєність і той справді козацький дух, що нутрує в цих виданнях. Вам і вашим колегам — мій братній потиск руки. Ваш Олесь Гончар. 21.06.1995». У цих словах класика — і любов до Запоріжжя, і ніжні почуття до запорізького побратима, і висока оцінка його праці.

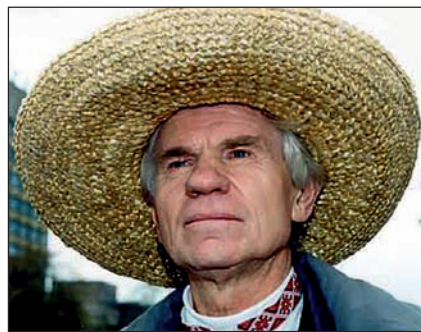
(Олесь Гончар наполягав, щоб «Козацькі жарти» Петра Ребра було висунуто на здобуття Шевченківської премії, але коли це було зроблено, автор «Собору» вже відійшов у вічність).

Образно кажучи, ця люлька дружби О. Гончара і П. Ребра диміла більше трьох десятиліть. Хочеться вірити, що саме вона допомогла вистояти О. Гончару наприкінці 60-х років, коли партійні бонзи, яких письменник назвав «юшкоїдами», затіяли справжню «хунтвінцізну» — оголосили хрестовий похід проти роману «Собор», а разом із ним — і проти української культури, мови, історії. Спроби керівників нашої області залучити до цієї ганебної кампанії запорізьких письменників (а обласну організацію СПУ очолював П. Ребро) закінчилися крахом. Як розповів нещодавно у своїй книзі «Вдивляючись у риси сучасності» відомий український політолог Л. Сотник (тодішній партгор запорізької письменницької організації), після якоїсь партійної «прочуханки» вони з П. Ребром у Дубовому гаю під віковим деревом дали одне одному клятву, що не кинуть в город Олесь Терентійовича жодного камінчика — чого б це їм не коштувало. І дотримали «Літературною Україною», О. Гончар відіс «Хортицю» до відрадних явищ нашої культури. Тоді ж автор «Собору» зробив у своєму «Щоденнику» красномовний запис: після розповіді про «київських рекетирів», брудну «новітню арцибашевщину» Олесь Гончар занотував: «А із Запоріжжя щойно надійшов альманах «Хортиця», повен весело-го сміху, дотепності й морально-го здоров'я. Отже,

організації, він писав: «Від душі вітаю ваш письменницький кіш із ювілеєм. Люди у вас достойні, вели себе достойно і в найтіхіші часи, тож бажаю кожному з вас, щоб і надалі в грудях дух козацький нуртував!»

Автор «Собору» високо цінував і громадсько-культурну діяльність П. Ребра, і його творчість, особливо — «Козацькі жарти». Ще на V з'їзді письменників України (1966 р.) О. Гончар назвав нашого земляка серед поетів, які «ревно працюють на веселій ниві».

Згодом, отримавши від запоріжця нову книгу, скупий на похвали Олесь Гончар писав П. Ребру: «Дякую за «Порохівницю». Війнуло теплим і веселим! Тими просторами, де живуть люди славні, люди,

що і в добрі, і в скрутах вміють сміятися». Ще трохи згодом, прочитавши в альманасі «Хортиця» есе нашого земляка «Шабаш номенклатурників, або Соборування по-більшовицькому», О. Гончар надіслав П. Ребру відгук, який починався словами: «Дотепно, весело, блискуче!» Широко радів Олесь Терентійович виходу альманаху «Хортиця» (засновник і головний редактор П. Ребро). У статті, опублікованій «Літературною Україною», О. Гончар відіс «Хортицю» до відрадних явищ нашої культури. Тоді ж автор «Собору» зробив у своєму «Щоденнику» красномовний запис: після розповіді про «київських рекетирів», брудну «новітню арцибашевщину» Олесь Гончар занотував: «А із Запоріжжя щойно надійшов альманах «Хортиця», повен весело-го сміху, дотепності й морально-го здоров'я. Отже,

ВРУЧЕНО ЛІТЕРАТУРНІ ПРЕМІЇ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

3 квітня, в день народження Олесь Гончара, у приміщенні Національної спілки письменників України відбулося вручення літературної премії імені Олесь Гончара, засновниками якої є Міністерство культури України і Національна спілка письменників України, та Міжнародної українсько-німецької літературної премії імені Олесь Гончара, заснованої німецькими меценатами — письменницею Тетяною Куштьєвською, підприємцем Дітером Карренбергом та Національною спілкою письменників України.

В урочистому заході взяв участь міністр культури Михайло Кулиняк, який привітав присутніх із знаменною подією у літературно-мистецькому житті України і вручив нагороду лауреату вітчизняної премії імені Олесь

Гончара — письменнику, голові Одеської обласної організації Національної спілки письменників, заслуженому діячу мистецтв України Геннадію Шипківському за трилогію «Товтри». Міністр також нагородив Почесними відзнаками Міністерства культури України «За багаторічну плідну працю в галузі культури» німецьких меценатів — Тетяну Куштьєвську і Дітера Карренберга.

«У цій події літературно-мистецького життя не менш значущим є й те, що сьогодні відбувається нагородження лауреатів Міжнародної українсько-німецької літературної премії імені Олесь Гончара, існування якої стало можливим з 1996 року завдяки меценатській діяльності Тетяни Куштьєвської й Дітера Карренберга», — зазначив Михайло Кулиняк. Він висловив вдячність німець-

ким меценатам за підтримку молодих українських літераторів і побажав усім учасникам зібрання невичерпного натхнення, творчого зростання й успіхів на ниві служіння українському слову.

В урочистому заході також взяла участь голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов, голова журі з присудження літературної премії імені Олесь Гончара Петро Кононенко, член журі з присудження літературної премії імені Олесь Гончара Юрій Мушкетик, голова журі Міжнародної українсько-німецької літературної премії імені Олесь Гончара Іван Драч, літературно-мистецька громадськість.

Цьогорічними лауреатами Міжнародної українсько-німецької літературної премії імені Олесь Гончара стали:

— у номінації «Проза» — Тетяна Троїцька за роман «Акварин для Водолеї», Марина

Троян за роман «Збій»;

— у номінації «Мала проза» — Люцина Хворост за цикл оповідань «Шукайте свою подорож», Геннадій Горювий за повість для дітей «Дзельє-світ»;

— у номінації «Поезія» — Мирослав Лаук за збірку поезій «Осоте!», Людмила Дядченко за збірку «Плата за доступ»;

— у номінації «Літературознавче дослідження» про О. Гончара — Валерія Олондар за літературознавче дослідження «Сила слова Олесь Гончара»;

— у номінації «Публіцистика» — Валентина Гальянова за цикл публіцистичних етюдів «Химеросховище», Марина Єщенко за збірку публіцистичних портретів «Життя моє!».

Спільно разом із Фондом захисту пам'яток культури ім. О. Гончара (заохочувальну) премію отримала Юлія Нестерова за збірку поезій «Сотворіння».

НА СПОЛОХ!

ЗУПИНИТИ ДЕРИБАН МІЖВОДНЕНСЬКОЇ ШКОЛИ!

Ще не висохла друкарська фарба на сторінках з моєю попередньою статтею («Вичавити із себе раба», «КС» № 8), де йшлося про те, як з відома влади йде захоплення території Міжводненської сільської громади, а саме приморського парку та пляжу, як розкривається ще більш шокуюча авантюра. Виявляється, спритні місцеві ділки вже покляли око на шкільну територію, — власне, її вже виставлено на продаж. Сім метрів, відступаючи від стіни, то ще шкільне, а далі — зась! Ігрові, спортивні майданчики, футбольне поле — прощайте?! Натомість пропонується водити дітей на необладнаний сільський стадіон. Це, шоправда, не дуже й далеко, але дітей кожного разу треба вести через дорогу. Є ще один дуже критичний фактор. Уявіть собі, на уроці фізкультури виникає ситуація, яка загрожуює здоров'ю чи й життю дитини: вивих, перелом, проблеми з серцем. Час за таких обставин дуже дорогий — лік його вимірюється іноді секундами. Тепер питання: куди швидше добіжить шкільна медсестра в такому екстремному випадку — на спортивний майданчик у шкільному дворі чи на сільський стадіон? Відповідь очевидна, та, схоже, не для всіх.

Розробляючи норми пришкольної території, законодавець чітко передбачив невід'ємні складові території навчального закладу: 1) фізкультурно-спортивна, включаючи стадіон з біговою доріжкою 250 метрів; 2) навчально-дослідна; 3) рекреаційна, з ділянками для рухливих ігор учнів, причому настійно рекомендується виділити окремо ділянку для ігор учнів молодших класів; 4) господарська.

Все це зазначено в наказі Державного комітету України у справах містобудування та архітектури від 27.06.1996 р. № 117 «Будинки та споруди навчальних закладів», ДБН В.2.2-3-97, чітко обумовлено «Державними санітарними правилами та нормами», а саме, ДСанПіН 5.5.2.008-01 «Влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організація навчально-виховного процесу» від 14 серпня 2001 року

Валентин БУТ
с. Міжводне Чорноморського району, АР Крим

і затверджено підписом головного санітарного лікаря України за погодженням Міністерства науки і освіти України (лист від 5 червня 2001 року № 1/12 1459).

Але чого те все варте, коли є така річ, як безсмертні і неситимі інтереси! Чого те все варте, коли громада і досі перебуває в летаргічному заціпенінні, німусь!

Сім років тому, коли один з попередніх «голів» віддав під забудову навчально-дослідні ділянки школи, через суд вдалося призупинити будівництво — та лише призупинити. Найбільше вражало те, що директор школи не доклала жодних зусиль, аби відстояти інтереси закладу. Не видно тих зусиль і нині. Що це — злочинна недбалість чи власна зацікавленість? Що далі — приватизація вже самої будівлі школи?!

Власне, навіть не це вражає... В усі часи вистачало спритних ділків, які готові купити Бога й продати маму рідну. Біда в тім, що влада, яку ми обираємо з-посеред себе ж для захисту наших інтересів, миттєво дистанціюється від нас і, що найприкріше, здає наші з вами інтереси. Колись, перекладаючи Алджернона Чарльза Суїнберна, був вражений влучністю його рядків: «Там, де пастир вовків зеве в кошару, Де король свій народ розпина — Сором з Свістоту

сплять там на пару, А пан Честь там безчесний сеинар»

Хіба це не про нас, панове? Який же рецепт лікування синдрому ошуканства, безсоромності й безчестя? Рецепт один — відкинути рабську байдужість, мояхатаскрайство і чинити, як належить вільній людині, громадянину.

Хочу ще раз нагадати, що згідно зі статтею 5 Конституції України «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування». Це засадниче положення конкретизується приписом статті 69 Конституції України (254к/96-ВР) про те, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.

Не варто чекати месії в особі недолугої опозиції, яка, здається, робить усе, аби програти вибори і ніколи не стати владою. Не варто покладати надії на приручених суди.

Варто всього-на-всього зібратися громадою і самим відстояти власні інтереси, інтереси своїх дітей та онуків. Пам'ятаймо, що рішення громади в усіх випадках є вирішальним. Разом ми — сила, панове. Поважаймо себе!

Валентин БУТ
с. Міжводне Чорноморського району, АР Крим

МАРІУПОЛЬ БОРЕТЬСЯ

23 березня в Молодіжному центрі Маріуполя відбулись громадські слухання. Тема: встановлення пам'ятної дошки на честь Миколи Фененка — українського вчителя, краєзнавця, письменника, якому в 2011 році виповнилося б 100 років. Пропозиція «Просвіти», яка за власний кошт виготовила дошку, не викликала б суперечок у місті, якби не одна деталь — Фененко був справжнім патріотом України, членом ОУН на Донеччині, який за своє життя сидів як у тюрмі фашистів, так і в радянському концтаборі.

Слухання проводив Маріупольський відділ культури. Зареєструвалась 191 особа. Порядок вступив, який запропонувала «Просвіта», був проігнорований. Ветерани-комуністи сунули до мікрофона без всякої черги. Хто такий Фененко — їх мало цікавило, вони заздалегідь знали: все, що походить з боку українців, погано, і з криками розповідали про власні подвиги за радянських часів. Багато хто, побачивши цю комедію замість слухань, покинули залу.

Не дочекавшись цивілізованого обговорення, почали висловлюватися з місць і члени «Просвіти», які дуже ретельно готувались до події. Але, на жаль, їх було небагато, оскільки не прийшли товариші по опозиції — члени «Фронту Змін», «Нашої України», козаки (крім одного), «Батьківщина» прислала лише трьох представників.

Коли почали рахувати голоси, то за встановлення дошки висловилося 58 осіб. Організатори, побачивши, що не переможуть, почали шукати способи для виправлення цієї цифри. Справа мало не дійшла до бійки.

Голова Маріупольської «Просвіти» Анатолій Мороз наголошує: «Ми не визнаємо результату цього ганебного слухання. Сьогодні просвітяни в черговий раз переконались, що колишні комуністи знають лише радянський варіант історії й не бажають слухати, як і чому боролись за незалежність України націоналісти. Ми будемо і далі боротись за встановлення пам'ятних знаків на честь справжніх патріотів України, за ліквідацію назв вулиць, які залишилися з радянської доби. Зараз нас підступно обманули тільки тому, що опозиція не проявила консолідації. Українці обов'язково переможуть, коли виступлять усі разом!»

Ірина МОЛЧАНОВА,
член НСЖУ

І НА ВОЛИНІ ЧИТАЮТЬ «СВІТЛИЦЮ»!

У другому кварталі цього року у м. Нововолинську кількість передплатників нашої газети зростає одразу на три десятки. Таку приємну звістку, завітавши до редакції «Кримської світлиці», приніс її давній читач і друг волинця Євген Олексійович Притула.

Колишній викладач Нововолинського електромеханічного коледжу, батько нашого автора, кореспондента Радіо Свобода в Криму Володимира Притули, Євген Олексійович відомий у місті як громадський активіст. Саме він, давній наш передплатник, розповів землякам-волинцям про «Кримську світлицю».

І розповів, напевно, переконливо, бо, наприклад, Євген Микитович Недищук, відомий у регіоні лікар-стоматолог і меценат, депутат Волинської облас-

ної ради, сам передплатив «КС» для десятка шкільних та міських бібліотек Нововолинська.

А його приклад наслідували й інші небайдужі, з активною позицією нововолинці — М. І. Терес (Нововолинський електромеханічний технікум), Л. Соколова (ВО «Батьківщина»), О. М. Галюк (ВО «Свобода»), В. Бадзюнь (магазин «Для вас»), Ю. І. Сиротюк і О. Я. Пивонюк (супермаркет «Рідний край»), О. Л. Мудрик («Готельно-розважальний комплекс «СІС»), П. М. Мних («Фронт Змін»), Л. А. Кравцова («Дитячий юнацький центр»), М. П. Сторожук (ТОВ «Пакко Холдинг»). Усі вони зробили передплату «КС» для навчальних та просвітницьких закладів міста.

Редакція щиро дякує волинським шанувальникам «Світлиці» і закликає патріотів з інших регіонів держави підтримати українське слово в Криму!

Інф. «КС»

На фото (зліва направо): волинця «світличани» Євген Олексійович Притула і Євген Микитович Недищук

КОЗАКУ МАМАЮ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

Мамай — це своєрідне втілення українського характеру, образ волелюбності, стійкості та невмирущості народу. В кожній оселі потомствених козаків і простих селян у XVII-XIX століттях прикрасою помешкання була картина із зображенням козака-бандуриста. Його малювали навіть на дверях і стінах хат, на скринях і кахлях, посуді і вуликах.

Це була найулюбленіша картина — одна із форм образотворчого фольклору, що відбивала світогляд українського народу. Бандурист уособлював козацтво: одбиваючись від усяких нападників, він плавав одвічну надію — не воювати, не грабувати, не ярмити нікого, а в себе вдома — ристувати, мурувати, будувати. Козак Мамай — мандрівний запорожець, вояка і гультай, жартівник і філософ, бандурист і співак, бабій і, заразом, — монах, що його і в ступі товкачем не влучиш.

Пішли з України найкращі люди — брахмани. Зникли в релігійній борні «велесові онуки» — волхви. Ледь-ледь жевріють понині кобзарі й характерники, збережені конаючим товариством козацьким. Козаки, кобзарі, характерники України, історично узаконені офіційними документами XIV-XVII-XX століть, спромоглися створити з прабатьківських, ще дохристиянських традицій образ національного Спасителя й нарекли його Козаком Мамаєм.

А оскільки Волинь є краєм козацьким, про що переконливо довів у своїй монографії почесний професор Волинського національного університету імені Лесі Українки Григорій Гуртовий, а президент Міжнародної федерації Бойового Гопака Во-

лодимир Пилат доповнив у своєму історичному дослідженні, що Волинь — не тільки край козацький, а й є прабатьківщиною Бойового Гопака, то виникла цілком логічна ідея у дирекції Музею історії сільського господарства Волині — спорудити в експозиції просто неба «Козацький зимівник» пам'ятник «Козаку Мамаю», козаку-воїну і захиснику, козаку-характернику і звитязцю. І зголосився на це відповідного фольклору, що відбивала світогляд українського народу. Бандурист уособлював козацтво: одбиваючись від усяких нападників, він плавав одвічну надію — не воювати, не грабувати, не ярмити нікого, а в себе вдома — ристувати, мурувати, будувати. Козак Мамай — мандрівний запорожець, вояка і гультай, жартівник і філософ, бандурист і співак, бабій і, заразом, — монах, що його і в ступі товкачем не влучиш.

Та щоб втілити цю святую ідею в життя, потрібна ваша матеріальна підтримка, нащадки воїнів-козаків! За кожную збережену крихту історії в майбутньому подякують нам наступні покоління.

Телефон для довідок: (0332) 709-375, 050-37-88-524, omser@ukr.net

О. М. СЕРЕДЮК,
доктор філософії,
член Національної спілки
краєзнавців України

ТАК І ДЕРЖАВУ МОЖЕМО ВТРАТИТИ...

З великим хвилюванням сприйняв новину про те, що Україна буде здавати в оренду НДТКА (науководослідний тренажер корабельної авіації), якщо простіше, то це макет палуби авіаносця, який знаходиться на березі Чорного моря, під Саками. Він дуже дорогий, коштує мільярди, а основне його призначення — це тренування льотчиків корабельної авіації при заході на посадку на палубу авіаносця і злеті з неї. Що казати, справа серйозна. А обурило мене наступне. Наші урядовці і депутати знову хочуть порушити Конституцію України, де сказано, що перебування іноземних військ на території України заборонено.

Попри конституційну заборону ми хочемо відкрити ще одну іноземну базу на своїй українській землі, в Криму, а що буде далі, на скільки років — невідомо. Виходить, що оренда Севастополя нас нічому не навчила. І навіщо нам клопіт, якщо поки немає? Так потихеньку ми здамо в оренду Крим, потім південь України і всю Україну. Хіба нам, українцям, нічого не треба, що ми все здаємо і продаємо? А

чому Україна не може чи не хоче заробляти гроші на цьому тренажері? Нехай Росія укладає контракт на кілька місяців і платить. Можливі й інші користувачі. Хай би це був міжнародний центр підготовки корабельних льотчиків. А якщо Росія його орендує, то вона буде сама готувати іноземних льотчиків і одержувати гроші, як у ситуації з льотчиками гелікоптерів з усього світу, а використовує вона при цьому повітряний простір України.

У Севастополі, Феодосії, Миколаєві живуть, служать і працюють російські громадяни, їх десятки тисяч. Живуть тут по 10-20 років. Багато військовослужбовців йдуть у відставку і продовжують жити в Севастополі, потім одержують громадянство України і претендують на всі її багатства, на пільги. Пропозиція така: час, коли вони служили і працювали на Росію, в термін проживання в Україні не зараховувати. Нехай побудуть громадянами України років 15, тоді будуть користуватися правами інших громадян.

У 2011 році близько 8200 іноземних громадян з різних причин одер-

жали громадянство України, то що — їм одразу ж давати всі громадянські права, одержувати землю? Треба, щоб вони щось зробили для України. Причому такі люди повинні знати державну мову, не мати кримінального минулого, працювати на Україну і бути її патріотами.

Нам треба бути дуже обережними, коли здаватимемо в оренду і продаватимемо землю, щоб нею не володіли іноземці. А взагалі в Голландії та Ізраїлі майже вся земля належить державі; у США 60% землі також належить державі, а сільське господарство найрозвинутіше у світі; у Франції — 55%, в Німеччині та Англії — 68% землі — державні. Ніхто свою землю не продає. Наші олігархи поспішають ухвалити Закон про землю, тому що коли їхній час сплине, вони не встигнуть викупити і привласнити все те, що ще залишилося у народу. А коли буде Закон, то вони наживатимуться на українській землі законно. Тому, шановні патріоти-українці, прокидайтеся, бо наша доля залежить від нас.

Віктор ГАВРИЛЬЧЕНКО,
пенсіонер

м. Сімферополь

«...СТОЮ НА ВАРТІ КРИМУ ЧОРНОМОРЬСЬКОМ І ВІДЛИВАЮ З РИМ СВОЇ ВІРШІ...»

30 березня у Севастопольському культурно-інформаційному центрі Міністерства культури України відбулась презентація збірки поезій з ліричною назвою «Крила любові» севастопольського автора, члена Спілки письменників України, заслуженого діяча мистецтв України Володимира Проценка. Збірка надрукована у місцевому поліграфічному підприємстві «Стрижак».

У роки незалежності України Володимир Проценка (творчий псевдонім Володимир Чорномор) переживає неабияке творче піднесення. Одна за одною виходять його поетичні збірки: «Ой, не тужи», «Подих вічності»,

«Енергія землі», «Козацька рада», «Кохання — вічний двигун життя», «Сповідь чорноморського птаха», «Слова лелечі для малечі», «Палата 306», повість «Повстанчий Крим», а також історичні нариси «Тенета Кримської війни», «Таємниці Георгіївського монастиря», «Древні витоки села Тарасівки», «Віта-Поштова».

Газета «Слово Просвіти» друкувала його публіцистичні статті з циклу «Листи із Севастополя». Чимало віршів В. Проценка покладено на музику. Створені за його участі відеокліпи «Українські вечори» та «Севастополь — капітан» транслювалися місцевими ТРК.

Перу автора також належить низка робіт про Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українку та севастопольських письменників Дмитра Вітюка і Валька Кравченка.

Володимир Проценка народився у селі Запоріжжя Бобровицького району, що на Чернігівщині. З сумом згадує своє дитинство, що пройшло у надзвичайній скруті, спочатку під опікою бабусі, а пізніше у стінах Згурівської школи-інтернату, на Київщині. За освітою він — юрист, працював у правоохоронних органах.

Зараз Володимир Проценка очолює севастопольський осередок Всеукраїнського товари-

ства «Просвіта» імені Т. Шевченка. Крім того, він — отаман Севастопольсько-Чорноморського Коша Міжнародної асоціації «Козацтво». Та попри неабияку зайнятість віднаходить час для творчості.

У поезіях презентованої збірки «Крила любові» автор захоплюється кримськими пейзажами, вулицями рідного міста, розмірковує над сенсом життя, веде бесіду з читачем:

*Із слів і рим складаю текст.
Невже ви накладете вето
І проголосите протест
Віршам, сюжетам і поету?*

*...Гамую себе словом і піснями,
В душі складаю визрілий мотив,
Живу між друзів,*

*поміж ворогами,
І серця слід лишаю поміж рим...*

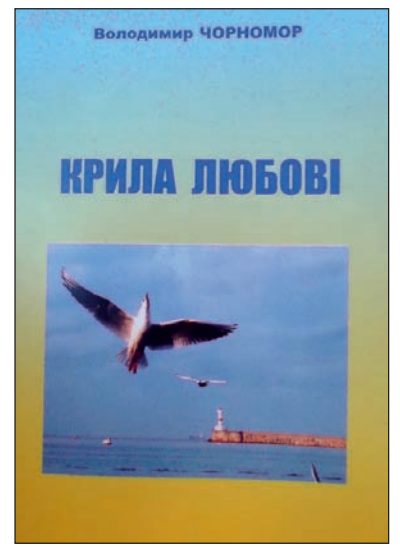
*Мій дід казав у юні ще літа:
«Земне життя — це вічна суєта,
І ми у цій тривожній метушні
Буваємо то грішні, то святі.
Шукаємо мету та суть життя
Все зносимо: і радість, і невдачі,
В свята радієм,*

*але більше плачем.
І раптом відійдемо в небуття».*
З тих пір затамив я

*цю мудру настанову:
Без суєти — нема життя земного.
Серед віршів зустрічаються по-
святі друзям, колегам, відомим
державним діячам. Через призму
зрілих літ поет споглядає на
свої колишні сподівання, захоп-
лення, мрії, згадує минулі роки
та події з життя. Серед таких —
вірш, присвячений шанованій
українській співачці Софії Ротару,
концерт якої вперше відвідав
автор.*

СОФІЇ РОТАРУ

*Дозвольте вам, Софі,
Долоні цілувати
І все сказати
щирими словами:
Я гину від жури,*

*І, мабуть, того вартий...
Бо довго вибирав
між осінню і Вами.
Даруйте мені шанс,
Щоб перешкоди стерти...
Така коротка мить
московського турне...
Ваш чарівний концерт
І я на ньому вперше.
В ту осінь, що
Ніколи не мине,
Лиш спомини летять,
Вже сорок літ по колу...*

*Хоч на коротку мить
Зустріньтесь, Софі!
Чудна моя печаль,
А Ви — моє ніколи,
Та Вас шукаю я,
Як хвиля береги...*

На презентацію поетичної збірки зібралися друзі, колеги по перу, члени громадських організацій, військові. Захід вийшов радісним, щирим та теплим. Автор розповідав про своє життя, ділився творчими планами, виконував пісні на власні вірші, дарував збірку «Крила любові». Охочих до його поезій виявилось чимало.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

АФОРИЗМ — ЯК ЗАСІБ УКРАЇНСЬКОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ

Розпочинати дискусію щодо становлення української культури на теренах Криму доцільно лише після ознайомлення з думками великих українців, які аналізували історичну долю свого народу.

Нещодавно у «Кримській світлиці» була видрукувана стаття Ігоря Дуди «Чому не ростуть українські «культури» на кримському «грунті»? Автор цілком аргументовано привертає увагу читачів до важливих проблем розвитку та поширення української культури на теренах Криму, аналізує гострі питання формування єдності українства, консолідації українського народу навколо національної ідеї, намагається узагальнити негативні тенденції у процесі розвитку й використання української мови, друкованого слова, рідномовної української православної церкви, національної освіти у Криму, становлення національної свідомості, розвою державотворчих функцій української нації.

Безумовно, дискусію на таку актуальну тему на шпальтах «КС» слід підтримати. Ознайомившись з комплексом проблем буття українців, котрі мешкають на теренах Криму, викладених у статті Ігоря Дуди, я вирішив, що дискусію на вищезазначену тему було б доцільно розпочати з аналізу думок, афоризмів, крилатих фраз, присвячених тематиці історичної долі українського народу. Річ у тім, що князі Русі-України й наші гетьмани, політичні, церковні, військові, політичні, громадські діячі, літописці, історики, письменники, мовознавці, літератори з давніх-давен осмислювали проблеми станов-

лежної України Леоніда Кравчука, який підготував чудову передмову до цієї книжки. Науковий консультант видання — директор Науково-дослідного інституту українознавства, професор Петро Кононенко. Книжка видана під редакцією письменника й відомого громадського діяча Івана Драча й знаного економіста і громадського діяча Володимира Черняка.

У передмові до книжки Леонід Кравчук, зокрема, підкреслює: «Український афоризм — це витвір нашого історичного буття і національної свідомості. В ньому — осмислення минулого, полеміка з сьогоденням, апеляція до майбутнього, а іноді і пророцтво. Афоризм — це концентрат традиції, квінтесенція національної екзистенції. Афоризм — це одночасно форма раціонального і художнього осягнення головних тенденцій суспільного часу. Афоризм, як правило, пильний і справедливий і є суддею історії. Тому хотів би підкреслити ще одне значення афоризму — як засобу ідеологічної і політичної боротьби чи дискусії. Моя багаторічна політична практика свідчить, що влучний, своєчасний афоризм може сприяти перемозі у складній законодавчій чи політичній дискусії, в прийнятті доленних документів. Афористично висловлений аргумент важко спростувати».

Сподіваюся, що українські афоризми, тези, думки, крилаті фрази допоможуть читачам «КС» у започаткуванні серйозної дискусії на тему консолідації українства, зокрема, й на теренах Криму.

Віталій МАТЯШ,
перший заступник голови Всеукраїнського об'єднання ветеранів, журналіст

УКРАЇНСЬКІ АФОРИЗМИ

Лука Жидята, церковно-політичний діяч Київської Русі-України; 1000-1059 рр.: «Один одного хвалите, тоді й Бог Вас похвалить».

Володимир Мономах, Великий Князь Київський; 1053-1125 рр.: «Що є ліпше й чудовіше, аніж жити братам разом».

Нестор Літописець, Геродиякон Києво-Печерського монастиря; 1056-1113 рр.: «Сріблом і золотом не знайду дружини, а з дружиною здобуду і срібло, й золото».

Іван Вишенський, письменник; між 1545-1620 рр.: «Спасайтесь законом отечьким».

Касян Сакович, поет, філософ; 1578-1647 рр.: «За великі клейноди свободу тримайте І заслугами більше її умцняйте».

Богдан Хмельницький, Гетьман України; 1595-1657 рр.: «Поки ми живі, хіба що смерть наша може наблизити нашу неволю».

Петро Могила, релігійний і громадський діяч України, письменник; 1596-1647 рр.: «Три речі є до владоби Богу і людям: згода братів, милосердя до ближніх і згода між чоловіком і жінкою».

Іван Мазепа, Гетьман України, поет; 1639-1709 рр.: «Всі покою широк прагнуть, А не в один гуж тягнуть... Жалься, Боже, з України, Що не вкупі має сини; «Нехай вічна буде слава — Же през шаблю маєм права».

Іван Величковський, поет, священник; 1651-1701 рр.: «Без діл є віра мертва».

Данило Туптало, поет, релігійний діяч; 1651-1709 рр.:

«Святі Батьківщини своєї після смерті не покидають».

Іван Максимович, поет, релігійний діяч; 1651-1715 рр.: «Той погібний, що, бува, брата осуждає».

Іван Орновський, поет; 1651-1705 рр.: «Зла річ є незгода.

Гонителька миру, Сваха збурень пекельних. До воєн задира, Підбивачка на братні заїлості люті».

Пилип Орлик, Гетьман України в екзилі, письменник, поет; 1672-1742 рр.: «Природним правом є вивольятися від гноблення і трудитися, аби повернутися, що несправедливістю та переважно силою було забрано».

Феофан Прокопович, філософ, поет; 1681-1736 рр.: «Наша Батьківщина благає допомоги красномовства, бо так багато її преславних подвигів поминяється глибокою мовчанкою».

Георгій Кониський, філософ, письменник; 1717-1795 рр.: «Слава ніколи не задовольняється і завжди бажається більша».

Григорій Сковорода, філософ, поет; 1722-1794 рр.: «Коли не можу нічим любий Вітчизні прислужитися, в кожному разі з усієї сили намагатимуся нікому ні в чому не шкодити».

«Не шукай щастя за морем».

Іван Котляревський, поет, громадський діяч; 1769-1838 рр.: «Любов к Отчизні

де героїть, Там сила врага не устоїть».

«Де общее добро в упадку, Забудь отця, забудь і матку —

Лети повинність ісправлять».

Левко Боровиковський, байкар, поет; 1806-1889 рр.: «Хто робить, той мовчить, а вірять крикунам».

«Забув... А не забув набити брюхо І чарки не поніс за вухо!»

Микола Гоголь, письменник; 1809-1852 рр.: «Дивіться на те, чи любите ви інших, а не на те — чи люблять вас інші».

«Стань спершу сам чистішим душею, а потім намагайся, щоб інші були чистіші».

Тарас Шевченко, Пророк України; 1814-1861 рр.: «Борітеса — поборетел!»

«За шмат гнилої ковбаси У вас хоч матір попроси, То оддасте... Раби, подножки,

грязь Москви, Варшавське сміття — ваші пани, Ясновельможні гетьмани. Чого ж ви чванитесь, ви! Сини сердешної України! Що добре ходите в ярмі, Ще лучче,

як батьки ходили?»

«В своїй хаті — своя й правда, І сила, і воля».

«За святую правду-волю Розбійник не стане...»

Пантелеймон Куліш, громадський діяч; 1819-1897 рр.: «Своєї мови рідної і свого рідного звичаю вірним серцем держітеса».

«Знаймо добре, що ми в себе вдома, серед своєї рідної сім'ї, у своїй рідній хаті, що нам ніхто її не дасть, ніхто не відійме, ніхто ж і не обігріє та не освітить її, як ми самі».

«Нема там добра, де нема правди».
(Продовження в наступному номері)

УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

До 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» оголошується **творчий конкурс серед юних читачів** — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайною або електронною поштою) ваші **літературні, поетичні, публіцистичні твори** — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельця» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз (**розкладний велосипед!**) та інші нагороди.

Крім творчих завдань, будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось два з них:

— **КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?**

— **ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?**

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

ПІДСЛУХАНА РОЗМОВА

Такої казкової зими, як цього року, я ще не бачила в своєму житті. Білою рівною ковдрою сніг укрит усю землю. Наш кримський степ був схожий на чисті сторінки незвичайної книги. А наше Славне перетворилось у білосніжне царство. І що цікаво, люди ходили вулицями обережно, боялися наступити на всю цю красу.

А коли подув сильний вітер і зі степу назгрібав цілі кучугури, які діставали до самих воріт, це теж нам усім було втіхою.

Та не встигли люди помилуватися цією красою, як все частіше почало заглядати до нас сонечко. І все стало танути.

Якось у вихідний я пішла до бабусі. Тільки ступила кілька кроків за ворітьми, як почула незвичайний шепіт. З нашого паліса-

дника з-під самісінької огорожі доносилися дивні звуки. Мені стало цікаво, і я підійшла ближче. Це були перші проліски.

— Чому ми не розцвітаємо влітку, як інші квіти? — спитала квітка, ледве виглядаючи з почорнілого горбочка землі і снігу.

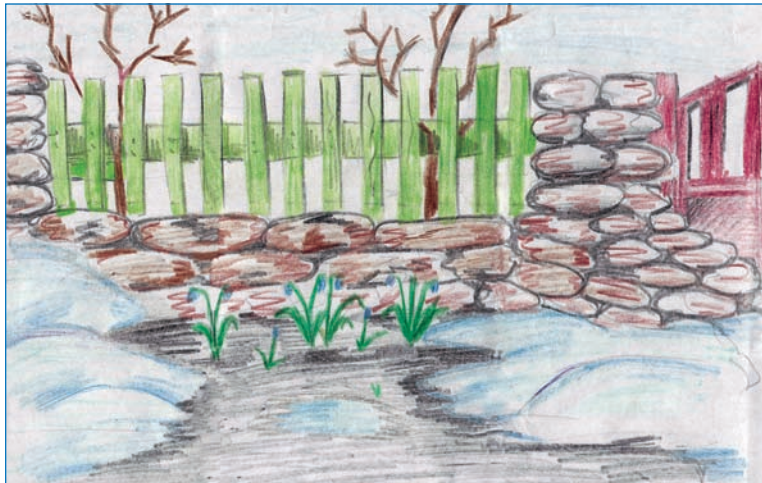
— Тому що ми — незвичайні! — відповіла інша.

— Що ж в нас такого незвичайного? Квіти як квіти, — похмуро промовила маленька рослина, тремтячи від вітру.

— Ми не просто квіти, ми приносимо людям звістку про прихід весни, про перший теплий сонячний день, про народження любові, оновлення природи.

Почувши ці слова, я зрозуміла, чому люди завжди усміхаються, побачивши цих перших провісників весни.

Оля ІШКОВА,
учениця 7 класу Славненської ЗОШ Роздольненського району, АР Крим

ГІРКИЙ УРОК

В автобусі Маринка зайняла дуже зручне місце. Поринувши у мрії, ввімкнула плеєр. На одній із зупинок в автобус увійшла старенька жінка, яка стала саме біля дівчини. В руках у бабусі були важкі сумки. Пасажири просили школярку поступитися місцем, але вона зробила вигляд, що ніби не чує, а про себе подумала: «Якщо з важкими сумками носиться, то постоїть, нічого з нею не станеться».

Увечері Марина разом зі своїми батьками пішла до сусідів, які святкували новосілля і запросили їх познайомитися. Вони підійшли до дверей. Їх відчинила... та сама літня жінка, якій Марина не поступилася місцем в автобусі. Вона була у тому самому зеленому жакеті, в білій кофтині, чорній спідниці, сиве волосся зв'язане вузликом.

Дорослі розговорилися. Мати почала вихвалити доньку, розповідала, яка вона вихована, як поважає дорослих, добре вчиться і батькам допомагає. Бабуся з докором дивилася на Марину. Дівчина мало кризь землю не провалилася. Вона, ховаючи очі, розглядала кімнату, стіну синього кольору, біля стола великий телевизор, недалеко від нього світильник. А головне — щедро накритий стіл, де було стільки всього смачного — солодощів, фруктів — напевне, із тих важезних сумок, які в автобусі тримала в руках бабуся.

Марині ніколи не було так соромно, як у ту хвилину. Хотіла зникнути, провалитися кризь землю, щоб тільки не дивилася на неї старенька. Той погляд Марині запам'ятався на все життя.

Тож недаремно кажуть: поважай старших і знай, що ти сам будеш колись старим. Як ти ставишся до людей, так і до тебе будуть ставитися...

Світлана БУРАВКОВА,
Марічка БАЗУНОВА,
учениці 7 класу Прудівської ЗОШ Советського району, АР Крим

ЯК ЖЕ НЕ ПИШАТИСЬ УКРАЇНОЮ!

Якось я була вдома сама. Все зробила, що просили батьки, тому вирішила подивитися телевизор. Взагалі-то я не дуже це люблю, проводжу вільний час із друзями або за гарною книжкою. Але сьогодні гуляти було холодно, а книжка, як на зло, прочитана. Я перемикала з одного каналу на інший, поки не знайшла програму, в якій розповідали про різні країни. Передача мені сподобалась. Я почула багато цікавого про Великобританію, США та Австралію. Ведучий розказував про їхню історію, традиції. Коли програма закінчилась, я вимкнула телевизор та подумала, що мабуть мешканці цих країн пишуться тим, що живуть там. І я почала розмірковувати, чи можу я пишатися своєю державою.

Україна — майже у центрі Європи, а якщо бути точним, то географічний центр Європи недалеко від

міста Рахів на Закарпатті. Предки українців були хоробрими воїнами, вони захищали свій край, поки останній воїн ще міг тримати у руках спис. У часи козацтва славіні гетьмани Богдан Хмельницький та Іван Мазепа зробили Україну сильною та прославили на весь світ. Протягом багатьох років наша Батьківщина була під п'ятою чужоземців. Однак українці ніколи не падали духом, і стараємось й нині не пасти задніх. А брати Клички теж довели, що ми сильні не тільки духовно, а й фізично. На Євробаченні-2004 співачка Руслана довела всьому світові, що Україна багата на таланти. А які в нас красиві міста! А яка в нас дивовижна столиця! Як же не пишатися такою країною!

Медіне КУБЛЄВА,
учениця 7 класу Прудівської школи Советського району, АР Крим

ШЕВЧЕНКО У НАШОМУ СЕРЦІ!

*Шовесни, коли тануть сніги,
І на рясні просяє веселка,
Повні сил і живої снаги,
Ми вшануєм пам'ять Шевченка.*

Тарас Григорович Шевченко — велика та невмируша слава українського народу. У його особі український народ ніби об'єднав найкращі сили й обрав співцем своєї історичної слави і соціальної неволі, власних сподівань і прагнень. Читаючи поезії великого поета, переконаєшся ще раз у тому, що Шевченко — це велетень, філософ, сяч розумного, доброго, вічного.

Твори геніальних поетів ніколи не бувають прочитані до кінця. Що більше пізнаєш справжнього Шевченка, то більше в його творах знаходиш незвіданого. Тож у нашій школі стало доброю традицією щороку, вшановуючи пам'ять Великого Кобзаря, проводити конкурси виразного читання його поезій. Не став винятком і цей рік.

Вчителями й учнями початкових класів була організована й проведена «Літературна вітальня». Вихованці 1-4 класів змагалися за краще виразне читання поезій Т. Г. Шевченка. Ініціатором проведення такого заходу стала учитель-методист початкових класів вищої категорії Марія Тимофіївна Буркальцева. Людина, яка виховала у любові до рідної української мови не одне покоління дітей. «Щира україночка» — як ласкаво називають її у школі і колеги, й учні, і батьки.

На цей конкурс було запрошено компетентне журі: бібліотекар селищної дитячої бібліотеки Віра Семенівна Лісник, учитель української мови та літератури вищої категорії Світлана Миколаївна Миронюк і шкільний бібліотекар Людмила Миколаївна Кульневич. Хочу зазначити, що учні проявили активність у конкурсі: показали гарні знання біографії поета, його творчості. Людмилою Миколаївною організована була також виставка збірок творів Т. Шевченка і книжок про нього. Були представлені ілюстрації, малюнки дітей. І обов'язково у центрі — портрет Т. Г. Шевченка, прикрашений вишитим рушником.

На конкурсі прозвучали різноманітні за тематикою поезії: і громадянська лірика, і пейзажна. Учні читали вірші, які стали народними піснями, наприклад, Григорій Здоров прочитав вірш «Реве та стогне Дніпр широкий», а Люда Мукосій розповіла ліричну поезію «Садок вишневий коло хати». Від цієї поезії стає тепло і затишно.

Найменша учасниця Севіля Ісмаїлова прочитала поезію «Встала весна», а її сестричка Айше розказала віршик «Село». Радіон Ісмаїлов, учень 3-А класу, прочитав один із найулюбленіших віршів Т. Шевченка «Зацвіла в долині червона калина». Заворожив усіх присутніх чудовим виразним читанням вірша «Вітер з гаєм розмовляє» учень 4-Б класу Павло Друзенюк. Він посів перше місце в цьому конкурсі, був нагороджений дипломом. Друге місце посів Григорій Здоров, а третє — Радіон Ісмаїлов.

Усі інші учасники «Літературної вітальні» були нагороджені дипломами за активну участь. Віра Семенівна Лісник привітала переможців цінними подарунками, а учням 4-Б класу подарувала книжку «Кобзар».

Такі заходи прищеплюють любов до творчості геніального поета, розширюють світогляд учнів, розвивають творчу уяву та творчі здібності дітей, виховують патріотизм, духовність та високу моральність.

С. М. МИРОНЮК,
учитель української мови та літератури вищої категорії Нижньогірської ЗОШ 1-3 ступенів № 2, АР Крим

ТИЖДЕНЬ СВЯТ ДЛЯ МОВОЗНАВЦІВ

З успіхом пройшов у Севастопольському міському гуманітарному університеті (СМГУ) тиждень української філології, який освітяни присвятили річницю від заснування Київського братського колегіуму (Києво-Могилянської Академії).

Тиждень розпочався лекторієм «Український Гелікон, або витоки української філологічної науки», де студенти-бакалаври ознайомилися з давніми традиціями підготовки гуманітаріїв. Ці традиції і були покладені в основу всіх заходів тижня: відкриття виставки нау-

кових праць викладачів і студентів, проведення диспуту під гаслом «Філологія — княгиня мистецтв, або моє покликання» та змагання риторів, день конгрегації українських філологів.

На честь Всесвітнього дня поезії відбулися змагання поетів і музик. Це було справжнє свято поетичного мистецтва: студенти декламували твори видатних митців та ознайомилися з давніми традиціями присутніх зі своїми проблемами пера. У цей день пройшла і презентація студентського альманаху, до якого увійшли поетичні і прозові твори семи студентів.

Кафедра української філології не тільки відроджує давні традиції філологічної освіти, а й плекає свої. Викладачі кафедри пишуться, що за останні 10 років зі стін університету вийшли на професійну ниву майже шістьсот фахівців української мови і літератури, які нині працюють у різних сферах — в освітній, науковій, культурній. Вони — учителі, завучі, директори шкіл, викладачі вищих навчальних закладів, кореспонденти газет, радіо, телебачення, диктори ТБ.

Нині в університеті здобувають професію українського філолога 132 студенти. Навчання філолога хоча й складне, проте насичене й яскраве. У навчальному закладі діють наукові товариства, гуртки, студії. Це — «Теорія й практика поетичного мистецтва», «Актуальні проблеми лексикології і української фразеології», «Усна народна творчість і класична література», «Видатні по-

туальні проблеми української граматики», «Сучасні педагогічні технології у роботі вчителя-словесника», «Сучасні орієнтири філологічної науки», «Методичні студії».

Молоді мовознавці під керівництвом викладачів кафедри української філології проводять наукові дослідження, презентують їх на студентських наукових конференціях різного рівня, публікуються у фахових журналах, досягають найвищих результатів, стають лауреатами й переможцями конкурсів наукових робіт.

Останнім заходом тижня української філології стало свято «Студентські рекреації, або урочистий вечір на честь студентів української філології», на якому мовознавці підбили підсумки тижня та відбулось нагородження студентів за участь у заходах, що проводилися протягом року.

Організатор свята — завідувач кафедри української філології СМГУ Попова Олена Анатоліївна

Тетяна Панфілова зворушила присутніх пісню «Молитва за Україну»

Заключні акорди свята. Пісня «Остання поема» об'єднала усіх учасників, гостей і глядачів

Пісня «Мамина сорочка» — привітання від колишніх студентів кафедри — учителів української мови і літератури спеціалізованої школи № 3. Виконує учениця 10 класу Анастасія Попова

Крім того, організатор свята — завідувач кафедри української філології Олена Анатоліївна Попова — повідомила про результати конкурсу педагогічних щоденників, який проходив серед студентів п'ятого курсу.

Вона зазначила: «Наші студенти свідомі, професійно орієнтовані, вони — люди майбутнього, тому наполегливо оволодівають усім новим і таким необхідним, і, насамперед, інформаційними технологіями — технологіями майбутнього.

Традиційні щоденники практики цьогорічні випускники вели у формі блогів у Мережі, щоб мати можливість спілкуватися і підтримувати одне одного, а можливо, й допомогти іншим пройти цей відповідальний шлях — передипломної педагогічної практики. Так народилося

16 педагогічних блогів, а згодом і ціла книжка».

Урочистий захід був оздоблений виконанням прекрасних пісень «Молитва за Україну» (Тетяна Панфілова), «Мамина сорочка» та «Квітка-душа» (учениця школи № 3 Анастасія Попова), «Край, мій рідний край» (Олексій Дмитрієв), «Чорнобриці» (Христина Гавриш), «А роси падають в траву» (Юлія Дорофеева та Наталія Дягель), «Троянди» (Катерина Панькова), «Минає день, минає ніч» (Христина Гаврик).

Як учасники, так і гості свята довго будуть переповнені позитивними емоціями від ще раз відкритих припадків української мови.

Микола ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ
(Фото автора)

Товариство українських філологів прийшли вітати поважні гості: (зліва направо) проректор з навчально-виховної роботи Олена Євгенівна Бойцова, декан філологічного факультету Валерія Євгенівна Храброва, заступник декана філологічного факультету Валентина Петрівна Кустарьова

ДОНЕЦЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ПРИЙНЯВ РІШЕННЯ НЕ ЗАКРИВАТИ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ

Донецький апеляційний адміністративний суд залишив у силі постанову суду першої інстанції — Ворошиловського районного суду м. Донецька про скасування рішення Донецької міської ради про ліквідацію українськомовної школи № 111. Про це повідомила провакхисниця, представниця позивача у суді Марія Олійник.

Суд, розглянувши у відкритому засіданні апеляційну скаргу Донецької міської ради на постанову Ворошиловського районного суду від 30 січня 2012 року у адміністративній справі (№ 2а/0508/14/12) за позовом Ірини

Круглової, ухвалив «залишити без змін» рішення суду першої інстанції.

Таким чином, залишається у силі прийнята 30 січня Ворошиловським райсудом постановою «Визнати за протиправне і скасувати рішення Донецької міської ради від 15.04.2011 р. про ліквідацію Донецької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 111».

У рішенні Донецького апеляційного адміністративного суду, ухваленому колегією суддів, також зазначається: «Постанова суду апеляційної інстанції за нас-

лідками апеляційного перегляду набиратиме законної сили з моменту оголошення і може бути оскаржена безпосередньо у Вишому адміністративному суді України протягом 20 днів з дня винесення постанови у повному обсязі».

Як повідомляв УНІАН, у Донецьку рішенням міської ради від 15 квітня 2011 року була ліквідована загальноосвітня школа № 111, але батьки в особі голови ініціативної групи батьків учнів Ірини Круглової у судах добились забезпечення позову і того, що з 1 вересня більш як 240 дітей відновили навчання у цьому закладі. Проте міська влада не залишала спроб ліквідувати школу і під час навчального року, коли йшли судові розгляди.

30 січня 2012 року Ворошиловський районний суд м. Донецька під головуванням судді Олега Орехова скасував рішення Донецької міської ради про ліквідацію українськомовної школи № 111. Однак Донецька міськрада подала на це рішення апеляційну скаргу.

У Донецькій області у 2011 році планувалося закриття 26 загальноосвітніх шкіл. За інформацією прес-служби Донецької облдержадміністрації, закриття навчальних закладів відбувається згідно з розробленою «Регіональною дорожньою картою з оптимізації мережі місцевих бюджетів на їх утримання».

КРИВКА У ШКОЛІ

У Тернополі в одній із шкіл відкрили музей-кривку УПА. Як передає кореспондент УНІАН, за словами ініціатора створення музею, вчителя історії Інни Гайдамахи — «наша кривка відтворює помешкання повстанців. Тут представлені і тогочасні предмети побуту, зброя, одяг воїнів УПА. Гостями музею

нещодавно стали представники всеукраїнського форуму «Формула успіху правової держави очима дітей». Діти з донецької, київської, лисичанської делегації були вражені побаченням. Вони фотографувалися біля усіх експонатів, а потім залишили багато позитивних відгуків».

За її словами, у музеї заплановано періодично проводити екскурсії для учнів місце-

вих шкіл, а також для тих дітей, які приїжджають жити у сім'ях тернопільських родин зі сходу України на Різдва та Великодні свята.

Учні та вчителі школи, які долучилися до створення музею, збирали свідчення у вояків ОУН-УПА, отримували від них фото тих часів та інші речі, які стали експонатами музею.

Бразильські школи почали розміщувати на формі учнів спеціальні мікрочіпи, за допомогою яких можна відстежити місцезнаходження дітей, повідомляє Бі-бі-сі. Це зроблено для боротьби з прогульниками.

За словами глави департаменту освіти міста Віторія-да-Конкіста, всього мікрочіпи носитимуть близько 20 тис. школярів віком до 14 років. Батьки учнів будуть отримувати смс-повідомлення, коли дитина прийде до школи, а також у випадку, якщо вона запізнилася.

КРИМІНАЛЬНИЙ УРОК

У Криму керівники двох навчальних закладів затримані під час отримання хабарів. Про це повідомляє відділ у зв'язках із громадськістю ГУ МВС України в Автономній Республіці Крим.

«За підозрою в отриманні хабарів затримані два чиновники: директор одного з коледжів у Криму і керівник кримської філії навчального закладу», — повідомили в кримському главку МВС.

Як зазначили в прес-службі відомства, директор коледжу вимагав хабар у розмірі 2,5 тис. грн. від місцевого підприємця за оренду приміщення в навчальному корпусі. Керівник же філії отримав 4 тис. грн. за надання дозволу на встановлення торговельного намету.

Окрім грошей за оренду використовуваних площ ці керівники вимагали від торговців додаткову плату, що і стало причиною звернення підприємців до міліції.

Підозрюваних затримали після отримання хабарів. Причетність до отримання грошей була підтверджена слідами від мічених купюр, що світаються на руках.

Щодо керівників навчальних закладів порушено кримінальну справу за ст. 368 КК України (отримання хабара). Працівникам освіти загрожує від 3 до 10 років із конфіскацією майна. Справа направлена до суду.

Гульнар КУРТАЛІЄВА

Ми вже раніше повідомляли читачам, що бібліотеку «Кримської світлиці» поповнила подарована письменником із Закарпаття Мирославом Дочинцем книга «Многі літа, благі літа», яка за рейтингом «Книжка року-2010» увійшла до списку найпопулярніших видань України. Пропонуємо вашій увазі уривок з цієї книги і запрошуємо до нашої «Світличної» бібліотеки!

«ВОРОН — ПТАХ ДАВНІЙ»

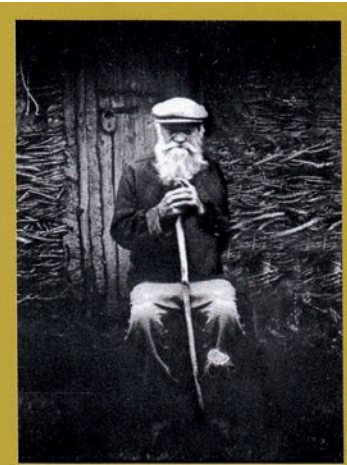
Світ тісний, і не тільки в просторі, але й у часі.

Років двадцять тому я, молодий журналіст, піддавшись дачній лихоманці, почав і собі мордувати клапот ожинника на Поповій горі під Мукачевом. Коли настав час робити прищепи, мене виручив знайомий інженер Толя. Привів у поміч свого діда Андрія, якому було за вісімдесят. Але я не встигав за ним, коли ми шукали по узліссях саджанці-дички і виноградну лозу ріпарі.

Ще більше мене вражала його вдача. Незбагнений глибинний спокій струменів з його уважно-дитинних очей. Говорив він мало, коротко, але в розкішній свіїв бороді завжди ховалася лагідна усмішка. Якось у спекотний полудень він підняв голову і сказав: «Гроза буде». — «Звідки ви знаєте?» — здивувався я. — «З Латориці рибою тягне». Я нічого не відчував, ще б пак — до Латориці було щонайменше 3 кілометри. А за годину Мукачево накрила обальна травнева злива.

Вечорами, втомлені роботою і спекою, ми сиділи під крилатим горіхом і старий розповідав мені дивовижні речі про тайгу, усурійські ліси, про калмицькі степи, про ріку Печору і гори Алтаю, про буйні і паркі заплави Колхиді, про сонячну Грецію. Де він тільки не бував... Зі скучних слів діда і коментарів Толі було очевидно, що доля круто потріпала чоловіка. Навчався в гімназії, боронив Карпатську Україну, роками переховувався в лісовій пуші Карпат, вивчав травництво в Румунії, жив у відрубному монастирі, відбував каторгу на Колимі. Поневірився світом, брав участь у різних експедиціях, чого тільки не навчився. Згодом повернувся в рідне Закарпаття, поселився в родичів у старій хижі. Жив із саду-городу, майстрував по селах, уздовжував людей.

Мені Андрій Ворон знімався тоді, що теж popisue дещо. Опустив своїх не показав, але декілька разів

**МНОГІ ЛІТА.
БЛАГІ ЛІТА**
*Заповіти 104-річного
карпатського
мудреця -
як жити довго
в здоров'ї,
щасті і радості*

(мінеральної) води із пляшок. Перша роз'їсть печінку, друга замурує судини. Пиво довго бродитиме в тобі, як у бочці.
Солі, цукру і білого хліба не вживай надмірно. Дехто лякає ними, вважає найбільшими білими шкодами для чоловіка. Ще й четверта е — горілка, якщо вона візьме гору над ним. У земних плодах і зеленніні досить солі і солоду. Але якщо кортить щось їсти і воно тобі смачне, то треба їсти. Це для тебе і корисне, і поживне.
Мед уживай радо. Натшесерце з водою. І побачиш, що голова твоя буде світлою, а тіло легким.
Нехті до тютюну з'являється, якщо жувати гіркий болотний аїр. І взагалі — в усіх травах лікує гіркота.

НАЙПОЖИВНІШІ ОВОЧІ — ТІ, ЩО ЗАПАЛЕНІ СОНЦЕМ
Отже, сіль споживати до міри. Але добре тримати її там, де живеш і спиш. Усе життя під моїм ліжком, де узголів'я, лежить торбинка сірої солі. Добре диhaється і гарні сні. Цього навчив мене німецький лікар у таборі.
Щодень на твоєму столі місце овочам. Найпоживніші ті, що найбільше запалені, напоєні сонцем. Перший — буряк, немає на землі ліпшої їжі. За ним — квасоля, гарбуз, ягоди, морква, помідори, пещеря, шпинат, салат, яблука, виноград, сливи...

М'ясо, якщо кортить, їсти можеш. Але рідко. Не лакомся на свинину, не одного вона дочуса понесла на той світ. А тоненька скібка сала піде на хосен. Але не копти його. Нащо смолу споживати... Коров'яче молоко нічого не дає людському тілу. Хіба що кисле.
Погана їжа — ковбаса, смажена картопля, печиво, солодоші, консерви, маринади. Моя їжа — це крупи, квасоля, зеленина. Суди за звірами. Хижак наївся м'яса — ледве суне, лінєвий. А кінз вівса день воза тягне. Сарничка з

навідувався в редакцію, приносячи гостинці — горобинову настоянку, сушеніці, пляшечку олії з горіха, безовий квас. Пригадалося, як прибиральниця запитала його: «У вас таке свіже лице. Скільки вам років?» — «Ворон — птах давній», — віджартувався старий.
Усе, що він розповідав, я занотував у товстий зошит, ще не знаючи, як цим розпоряджуся згодом.
Потім Толя одружився на Львівщині і забрав діда до себе. Більше про них я нічого не чув.
...І ось недавно на мукачівському ринку зустрічаю лисуватого комерсанта, в якому впізнаю Толю. Обійми, спогади. І серед іншого я дізнаюся, що на 104-му році життя помер дід Андрій. Укріпив після паводка погріб і його привалило колодою. Це й забрало сили. Залишилася після нього валіза списаних зшитків. «Я привезу їх тобі. Ти — чоловік книжний. Може, знайдеш щось цікаве», — пообіщав Толя.

Так і сталося. Через два тижні я занурився у химерне мереживо хімічного олівця. Записи спостережень за природою, враження від побаченого і почутого, приповідки, молитви, нехитрі віршіки і найцінніше — маленькі секрети-поради — як жити довго в щасті, радості і мудрості.
Звісно, його нотатки не готувалися до друку, були аж надто «любительськими», але я побачив у цих мудрих крихтах шілісний кодекс усвідомленого довголіття.

Перші публікації про це в пресі мали значний і тривалий резонанс. Багато людей зізнавалося, що прочитане надзвичайно зацікавило їх і спонукало замислитись над своїм життям. Усі були одностайні в тому, що настанови Андрія Ворона хочуть прочитати в найповнішому обсязі, а ще краще — в окремі книжці. А Товариство лікарів-натуропатів з Будапешта переклало їх угорською.

Я ретельно вибризував із цих зошитів найцінніше, допрацював і систематизував. І ось — подаю на корисний пожиток читачів. З першого погляду в око може впасти безсистемність викладу і повторюваність. На це я пішов свідомо, зберігаючи тональність і акцентуючи важливість деяких постулатів. Кожен з цих рядків цінний і пророчий. А скільки істини ховається між рядків!
Недавно виїхав друком і книжка «Вічник. Сповідь на перевалі духу» — унікальний і повчальний життєпис карпатського мудреця, прониклива розповідь про сходження до вічних істин.

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

трави аж літає.

Якщо на столі риба — ти пан. Риба очищає і молодить, як і вода, звідки вона прийшла. Знак риби носив Ісус. Риба, сухий житній хліб, овочі — найкраща тобі гостина.

Усе, що росте в твоєму саду, — тобі на здоров'я й поживу. Кожне зерно, яке плекала твоя рука, двічі поживніше, ніж куплене. Я радію їм, як дітям. І вони це чують. Рослинка вгадує, чого нам бракує і дає нам це. Все під ногами, що потрібно нашому тілу. Все в Небі — що потрібно душі.

Кожен овоч у міру стиглості вкидай у пивниці в посуд з водою, нехай там кисне і наброджує молодильну силу. А зрілі плоди-падальці та ягоди суши на горішці, а потім вари з них узвари. Взимку це врятує тебе від слабості і простуди.
Чоловікові після 50-ти узвар із груші-дички пити якнайчастіше.
Їсти краще жменьками, але часто. Щоб менше їсти, п'ю багато води і узварів, їм грубу і сиру городину. З вечора четверга до вечора п'ятниці нічого не їм, лише п'ю воду.

Пости — найбільша благодать. Ніщо не кріпить і не молодить мене так, як постування. Кістки стають легкими, як у півці. А серце веселе, як у хлопця. З кожним великим постом я наче молодшаю на кілька літ.

Але не їсти м'яса — ще не піст. Не «їсти» свого ближнього — ось перший крок до посту. Піст — це не традиція, не біблійний припис, не жертва Богу. Це — вияв любові до Бога. Якщо вона більша за любов до смачних страв, питва і розваг...

(Продовження в наступному номері)

* * *

Замовити книжку можна за тел.: (03131) 2-20-02 в м. Мукачеві або моб. 050-671-37-17. Є також переклад російською мовою.
Дочинець Мирослав Іванович, вул. Луки Дем'яна, 5, м. Мукачево, 89608 e-mail: mido.mukachevo@rambler.ru

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

КВІТЕНЬ
5

1710 р. — на зборах козацтва біля містечка Тягина на правому березі річки Дністер була прийнята перша українська конституція.

Повна назва цього документа — «Договір та Встановлення прав і вольностей Війська Запорозького та всього вільного народу Малоросійського між Ясновельможним гетьманом Пилипом Орликом та між Генеральною старшиною, полковниками, а також названим Військом Запорозьким, що за давнім звичаєм і за військовими правилами схвалені обома сторонами вільним голосуванням і скріплені найяснішим гетьманом урочиствою присягою».

1917 р. — у Києві розпочався Український національний конгрес, який обрав Центральну Раду на чолі з відомим істориком, професором Михайлом Грушевським.

1992 р. — Президент України Леонід Кравчук видав Указ про формування Військово-Морських Сил України на базі Сил Чорноморського флоту, що базувався на території України, і зустрівся з делегатами з'їзду СОУ від Севастополя.

Народився:
1882 р. — В'ячеслав Липинський, видатний український політичний діяч, історик, історіософ, соціолог, публіцист, теоретик українського консерватизму.

6

1992 р. — Указом Президента України Командувачем Військово-Морських Сил України призначено командира Кримської військово-морської бази контр-адмірала Бориса Кожина.

7

Всесвітній день здоров'я.
Відзначається в день створення Всесвітньої організації охорони здоров'я, статут якої було прийнято 7 квітня 1948 року.

1945 р. — відбулась найбільша облога НКВС проти УПА в Карпатах і Прикарпатті, в якій взяло участь 40 тис. військ НКВС під командуванням 5 генералів.

Народилися:
1811 р. — український письменник і громадський діяч Маркіян Шашкевич.

1919 р. — Омелян Пріцак, український історик, мовознавець, філолог-орієнталіст, організатор української науки у світі, засновник і довголітній директор Українського наукового інституту Гарвардського університету, співзасновник Міжнародної асоціації українців, редактор багатьох наукових часописів.

8

1709 р. — між Іваном Мазепою, Костем Гордієнком і шведським королем Карлом XII укладено договір про спільну боротьбу проти Московщини.

1793 р. — відбувся другий поділ Польщі. До Росії відійшла Київщина, частина Волині та Поділля, а Лемківщина — до Австро-Угорщини.

1847 р. — у Києві арештовано поета Тараса Шевченка та історика Миколу Костомарова за належність до Кирило-Мефодіївського братства.

1935 р. — на Соловках розстріляли українського поета і письменника Олександра Слюсаренка.

1938 р. — на екрані вийшов фільм Олександра Довженка «Земля», який на Брюссельському фестивалі в 1958 році названий у числі 12 кращих фільмів світового кіно.

9

Народилися:
1879 р. — Андрій Лівіцький, видатний український політичний і державний діяч, Президент УНР в екзилі. У 1919 році

він був міністром юстиції в Уряді Української Народної Республіки, в 1920 році — голова Директорії і заступник Головного отамана УНР Симона Петлюри. Після поразки УНР — в еміграції із 1926 до 1934 року був главою уряду УНР у вигнанні.

1882 р. — історик, дослідник української геральдики Вадим Модзалевський.

Помер:
2003 р. — в автокатастрофі загинув Олександр Кривенко, український журналіст і громадський діяч. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

10

1918 р. — полковник Петро Болбочан, командувач Кримської групи армії Української Народної Республіки, одержав наказ звільнити Крим від більшовиків.

1938 р. — вийшла Постанова ЦК КПУ «Про реорганізацію шкіл на Україні», яка посилювала русифікацію народної освіти.

1992 р. — у Запоріжжі відкрито перший фестиваль містечк «Козацькому роду нема переводу».

1994 р. — одеський гарнізон Чорноморського флоту ввійшов до складу Військово-Морських Сил України.

Народився:
1898 р. — Степан Скрипник — перший Святійший Патріарх УАПЦ — Мстислав.

Померли:

1622 р. — гетьман України Петро Конашевич-Сагайдачний.

1931 р. — поляки замордували Степана Охримовича, крайового провідника ОУН на західноукраїнських землях.

1990 р. — кобзар Олексій Чуприна.

11

1945 р. — НКВС заарештував митрополита Йосипа Сліпого та галицьких єпископів Йоасафа Коциловського, Григорія Лину, Микиту Чернецького, Григорія Хомишина, Івана Лятошинського. Всі єпископи у сталінських застінках загинули.

Помер:
1979 р. — в автомобільній катастрофі загинув талановитий актор і режисер Леонід Биков.

12

1622 р. — гетьман Тарас Федорович (Трясило) очолив похід козацького флоту в Чорне море.

1651 р. — Богдан Хмельницький уклав союз з Оттоманською Портою (Туреччиною).

1908 р. — галицький студент Мирослав Січинський на знак протесту проти шовінізму польських урядовців вбив намісника Галичини графа Анджея Потоцького.

1912 р. — відбулась перша присяга пластового гуртка при Академічній гімназії у Львові, заснованого доктором Олександром Тисовським. Цей день вважається офіційним початком «Пласту». Найперші пластові гуртки засновані 1911 р. Петром Франком та Іваном Чмолою. Незабаром відділи «Пласту» були організовані по всіх українських і багатьох польських (серед українських студентів) гімназіях Галичини. На короткий час діяльність «Пласту» була припинена під час першої більшовицької окупації України у 1939 р. і повністю ліквідована під час другої окупації у 1944 р. «Пласт» продовжував свою діяльність лише на еміграції і лише на початку 1990-х років він відродився в Україні.

Померли:
1920 р. — загинув Василь Чучупак, отаман полку гайдамаків Холодного Яру.

2002 р. — Юрій Шевельов, славіст-мовознавець, історик української літератури.

П. Орлик

В. Липинський

Ю. Шевельов

АВТОГРАФ В ІНТЕР'ЄРІ

Дві виставки з чудовими декоративними виробами відомої кримської вишивальниці, заслуженого майстра народної творчості України, Героя України Віри Роїк демонструються цими весняними днями: одна — на її рідній Полтавщині, у курортному місті Миргород, друга — в художньому музеї Бахчисарайського історико-культурного заповідника.

До свого дня народження 25 квітня вона як визнаний у цій галузі авторитет у попередні роки завжди готувала нові персональні експозиції. Тільки минулого року на свій 100-літній ювілей вперше не змогла сама цього зробити. Щоб не обірвалася сполучна ланка поколінь і чарівна нитка Віри Роїк, тоді що родинну традицію продовжив її син Вадим Роїк з внучкою Аліною Вороною і правнучкою Юлією Абрамовою. Згодом до них приєднались її колишні учениці — Галина Дмитрієва та Євгенія Жукова, група «Калинонька» у складі Світлани Лавренюк, Тамари Беліч та Євдокії Шехо. Нову об'єднану експозицію назвали «Віра Роїк та її учні».

У Бахчисарай, де попередня персональна виставка майстрині демонструвалася у 2005 році, і сьогодні пам'ятають ту зустріч з мистецтвом української вишивки, на якій жителі міста познайомилися з його автором. Була серед них тоді і поетеса Людмила Амеліченко.

— Мені пощастило доторкнутися до золотих рук Віри Роїк, які трудилися з ран-

нього дитинства до глибокої старості, — поділилася вона з відвідувачами біля експонатів нової експозиції. — Якщо підрахувати всі робочі роки майстрині, то виїде чотири трудових стажі по двадцять років. Це справжній подвиг.

Кількість трудових років і вишитих протягом довгої життєвої дороги, довшиною майже сто років, більше двох тисяч рушників, декоративних панно, серветок та інших речей, що прикрашають одяг і побут, і є своєрідним власним автографом в інтер'єрі, перейшла спочатку в технічну якість, а потім у вишуканість і натхнення, яке надихало її саму і багатьох людей на творчість. Л. Амеліченко після тієї зустрічі написала вірші, присвячені Вірі Роїк. До одного з них — «Мамині квіти» (нагідки) було написано музику, а виконала цю пісню викладач Бахчисарайської музичної школи Тетяна Серова.

— Так завжди буває в будь-якому виді мистецтва, коли краса, любов, доброта стають поштовхом до розвитку цих вічних людських цінностей іншими художніми засобами, — сказав, відкриваючи виставку, заступник директора з наукової роботи Бахчисарайського історико-культурного заповідника Еміль Сейдалієв. — І вишивка в цьому — не виняток.

Виступаючи говорили про орнаменти та їхню колористику, про те, яке величезне враження справила на них сама доля Віри Роїк. Одним духом була прочитана ними авторська книга майстрині «Мелодії на полотні», написана, за її словами, чудовою російською мовою з багатьма подробицями життя і заняття вишивкою. Світла пляма в долі — дитинство та юність. А потім була війна, страшна контузія і ушкодження правої руки, що згодом далося взнаки. Молода жінка гарно малювала, грала на фортепіано. З усім цим довелося розпрощатися, але не надовго. Освоєні лівою рукою стібки, як музичні клавіші, перетворювалися на полотні в орнаментальні мелодії і сюжетні композиції. Віра Роїк зберігала у вишивках в чистому первісному вигляді старовинні українські

візерунки і сама створювала нові, осучаснюючи їх на основі 150-ти українських видів технік і стількох же — інших країн. Все, що знала і вміла сама, передавала іншим: учням — у школах, дорослим — у гуртках вишивки.

— З усього Криму з'їжджалися майстри вишивки до неї на семінари, — згадує вишивальниця з Джанкою Євгенія Жукова. — Її улюблена техніка — лиштва, якою вишитий півник на одному з експонатів виставки, і гладь «качалочка».

— А для мене Віра Сергіївна, яку я знала піввіку, була не просто вчителем, а другом і колегою, з якою ми здійснили багато спільних культурно-просвітницьких проектів, — додала Світлана Лавренюк з Сімферополя.

Нині що мистецько-просвітницьку місію взяв на себе Вадим Роїк. У Музеї історії Сімферополя за участі родини створено постійно діючий куточок Віри Роїк, проводяться виставки її пам'яті, про які розповіла директор закладу Ірина Вдовиченко. Формується колекція музею української вишивки імені Віри Роїк на базі Кримського етнографічного музею. За це подвижництво в культурі і музейній справі старший науковий співробітник Бахчи-

сарайського художнього музею Ніна Маленко висловила йому вдячність.

— Я знаю трьох гідних своїх великих батьків дітей, які бережуть їхню творчу спадщину і періодично організують у галереях виставки, — сказала вона. — Це сини художників Якова Басова і Валентина Бернадського. А третій — Вадим Роїк.

Оглядаючи експонати, присутні немов поверталися в своє дитинство, у рідний дім, в якому є вишиті маминими руками мережки, серветки, закладки для книг, блузки і рушники. Про золотих рук майстрів, час, який не можна повернути назад, і любов до матерів, про яку потрібно говорити, поки не пізно, читали свої вірші бахчисарайські поетеси Любов Монцева, Світлана Луцак, Галина Литовченко, виконували вокальні твори та інструментальні мелодії викладачі Бахчисарайської музичної школи Оксана Черкашина (фортепіано) та Андрій Кучер (балалайка), солісти народного вокально-інструментального ансамблю «Бахчисарай» Едем Набієв і Рафаель Ахметшин та Альяна Абельгарова з хору «Благовіст».

Виставка «Віра Роїк та її учні» експонуватиметься в Бахчисарай до 20 квітня, а до 101-ої річниці з дня народження майстрині її буде відкрито в Полтавському художньому музеї.

Валентина НАСТІНА

МУЛЬТФІЛЬМ СТОЛІТТЯ — З УКРАЇНСЬКИМИ НАРОДНИМИ ПІСНЯМИ

На честь 100-річного ювілею російської анімації, який відзначається цього року, сто професійних режисерів, художників і критиків у галузі анімації склали свій рейтинг ста кращих фільмів, створених за всі роки. Всього було названо 600 картин, а саму «Золоту сотню» оголосили на відкритті фестивалю в Суздалі, передає РІА «Новости».

Кращим був визнаний мультфільм за мотивами української народної казки «Жив-був пес» (1982 рік) Едуарда Назарова. «Мені не хотілося знімати про піонерів і космос. І я взявся за казку. Про те, як зустрілися в лісі старий вовк і старий пес: «Ти мені допоможеш, а я допоможу тобі». В голові крутилася тоді єдина фраза: «Щас спомо!» У мультфільмі звучать українські народні пісні «Ой там на горі», «Та косив батько, косив я» у виконанні фольклорного ансамблю «Древо» з села Кряківка Полтавської області.

Друге місце у списку дісталося «Іжачку в тумані» Юрія Норштейна, названому в 2003 році кращим фільмом усіх часів і народів, а третє — «Вінні-Пуху» Федора Хітрука.

УКРАЇНСЬКА КНИГА — В СПИСКУ НАЙКРАЩИХ

«Казка про Старого Лева» української поетеси і дитячої письменниці Мар'яни Савки потрапила до щорічного каталога найкращих видань світу White Ravens-2012. Про це повідомляє прес-служба Львівської обласної адміністрації.

«Ця книга була куплена 2011 року за кошти обласного бюджету відповідно до обласної «Програми підтримки вітчизняного книговидання на 2007-2011 рр.», — йдеться в повідомленні.

«White Ravens» — престижний каталог, який містить список 250 найкращих дитячих книг, виданих у всьому світі. Це видання вважається одним із найавторитетніших і найвпливовіших у світі дитячої і підліткової літератури.

ПОРА ЗАБОРОНИТИ ОБМАН І ПРОФАНАЦІЮ!

Національна ліга працівників культури Республіки Молдова розробляє законопроект про заборону співу під фонограму. Про це заявив один із керівників організації Олег Волонтир, передає власний кореспондент УКРІНФОРМУ в Молдові.

«Ініціатива про ухвалення закону, що забороняє використання фонограм, пов'язана з тим, що переважна більшість молдавських виконавців вважають за краще замість «живого звуку» користуватися саме фонограмами, що є практично обманом глядачів і профанацією музичних творів», — підкреслив Олег Волонтир.

У Лізі переконані, що закон «відкриє шлях на сцену багатьом по-справжньому талановитим музикантам і виконавцям, а також захистить глядачів і слухачів від появи музичної продукції сумнівної якості».

Ліга працівників культури Молдови була утворена 2011 року, а її метою проголошено захист і просування національного культурного надбання.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО КОНКУРС НА СТВОРЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ВІРИ РОЙК

До уваги архітекторів, дизайнерів, художників і скульпторів! Родина Роїк Віри Сергіївни спільно з ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр», Кримською організацією Національної спілки художників України і редакцією газети «Кримська світлиця» оголошують конкурс на створення пам'ятника на могилі Героя України, заслуженого майстра народної творчості України Роїк Віри Сергіївни.

1. Мета конкурсу: створення пам'ятника в національному стилі з врахуванням орнаментів, створених В. С. Роїк.

2. Журі конкурсу складається з членів родини В. С. Роїк. До його складу входять також: Моргун М. С. — голова Кримської філії НСХУ, Єрмаков В. Е. — генеральний директор ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр», Качула В. В. — головний редактор газети «Кримська світлиця», Вдовиченко І. І. — директор Музею історії міста Сімферополь, Лавренюк С. П. — учениця В. С. Роїк.

3. Порядок і строки проведення конкурсу.

3.1. На конкурс приймаються роботи з усіх регіонів України.

3.2. Конкурсні роботи приймаються на будь-яких носіях до 15 травня 2012 року.

3.3. У надісланих матеріалах учасники конкурсу повинні вказати свої дані та адресу. До конкурсних робіт повинні додаватися короткі пояснювальні записки із зазначенням матеріалів, використаних для пам'ятника.

3.4. На конкурс приймаються не більше 5-ти робіт одного автора.

3.5. Надіслані роботи не повертаються.

3.6. Конкурсні роботи можна надсилати на адресу редакції або ВІКЦ з приміткою «На конкурс «Надгробок на могилі В. С. Роїк»». (ukriccenter@gmail.com, м. Сімферополь, вул. Павленка, 48, АР Крим, 95051).

3.7. Підсумки конкурсу журі підбиває протягом 20 днів після його закінчення.

4. Визначення переможців.

4.1. Роботи оцінюються за такими критеріями:

— відповідність меті конкурсу; — художній рівень роботи — використання мотивів української народної вишивки; — оригінальність ідеї; — якість виконання.

4.2. Рішення журі є остаточним, воно оприлюднюється в газеті «Кримська світлиця».

4.3. За висновками журі конкурсу визначається переможець, який нагороджується грошовою премією у розмірі 5 тис. грн.

4.4. Переможець може отримати винагороду особисто в редакції газети після публікації висновків конкурсу. Іногороднім винагорода може бути надіслана поштою.

4.5. Якщо переможець виявить бажання виконати свою ідею в натурі, то умови виконання робіт будуть ним обговорюватися безпосередньо з Роїком Вадимом Михайловичем.

4.6. Авторі найбільш цікавих робіт будуть відзначені книгами, присвяченими творчості Героя України Віри Роїк.

Нагадуємо, що конкурс триватиме лише до 15 травня!

МАЙОР-ВИШИВАЛЬНИЦЯ

«Жінки світу» — назва виставки, що відкрилася в харківському Будинку вчених. Автор вісімдесяти робіт, що увійшли до експозиції, — харків'янка, майор міліції у відставці Лариса Сидненко, і це її перша персональна виставка. Про це кореспондентів УКРІНФОРМУ розказала директор Будинку вчених Людмила Матюха.

«У майора Сидненко вища юридична освіта, — говорить Л. Матюха. — Свого часу вона працювала інспектором Фрунзенського райвідділу міліції міста Харкова. У хвилини відпочинку брала в руки голку з ниткою, але всерйоз зайнялася вишивкою, тільки коли вийшла на пенсію за вислугою років. Ми дізналися, що вона захоплюється створенням образів жінок країн світу: України, Росії, Єгипту, Індії, Японії, Греції, ось і запросили її показати своє мистецтво публіці».

Як розкаже сама Лариса Юріївна, останнім часом вона вишила понад сто портретів жінок. Привчає до вишивки і п'ятирічну внучку Алісу. «Ми з онучкою, як ниточка з голочкою, завжди разом, — говорить Лариса Юріївна, — тільки у неї сюжети простіші: квіточки, пташки, метелики...»

Сама ж Лариса Сидненко задумала серію портретів українських жінок, що увійшли в історію країни. Почне з портретів поетес — Лесі Українки і Ліни Костенко.

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральний концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com